

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2564

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม
ตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก

**AGRI-
MAP**

NAKHON SAWAN
จังหวัดนครสวรรค์

คำนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการเกษตรที่มีพลวัตค่อนข้างสูง และมีผลกระทบต่อประชากรจำนวนมาก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตระหนักถึงการนำระบบข้อมูลข่าวสารที่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรได้มีการเข้าถึงที่สะดวกโดยเฉพาะเกษตรกร จึงได้มอบหมายให้กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักจัดทำ “แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก (Agri-Map)” ของแต่ละจังหวัดขึ้น

Agri-Map คือ แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก โดยบูรณาการข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการการเกษตรไทยอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการปรับข้อมูลให้ทันสมัย และพัฒนาเพิ่มความสะดวกการใช้งานให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย พร้อมกับสามารถติดตามข้อมูลความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและรอบด้าน ครอบคลุมการนำไปใช้ประโยชน์ทุกด้าน ที่สำคัญเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กับข้อมูลด้านการเกษตร ซึ่งสามารถตอบโจทย์การช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรในรายพื้นที่ ได้เป็นอย่างดี ใช้งานบนคอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ต ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านหน้าเว็บไซต์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ www.moac.go.th/a4policy-alltype-391191791794 หรือ <https://agri-map-online.moac.go.th/> ซึ่งจะมีเอกสารคู่มือการใช้ให้ศึกษาและสามารถดาวน์โหลดได้

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของแต่ละจังหวัดสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ โครงการเกษตรอินทรีย์ โครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning by Agri-Map) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการ Smart Farmer เป็นต้น และยังเป็นข้อมูลกลางในการปฏิบัติงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

รูปเล่มเอกสารแนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม จังหวัดนครสวรรค์
<http://www.ldd.go.th/Agri-Map/Data/N/nsn.pdf>

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ข
สารบัญภาพ	ค
แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของจังหวัด “นครสวรรค์”	
1. ข้อมูลทั่วไป	1
2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก	4
2.1 ข้าว	5
2.2 อ้อยโรงงาน	11
2.3 มันสำปะหลัง	17
2.4 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	23
3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด	29
4. แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ	30
เอกสารอ้างอิง	35
ภาคผนวก	37

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดนครสวรรค์	3
ตารางที่ 2	พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของ จังหวัดนครสวรรค์	5
ตารางที่ 3	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดนครสวรรค์	6
ตารางที่ 4	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว	10
ตารางที่ 5	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของอ้อยโรงงาน รายอำเภอ จังหวัดนครสวรรค์	12
ตารางที่ 6	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตอ้อยโรงงาน	16
ตารางที่ 7	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมันสำปะหลัง รายอำเภอ จังหวัดนครสวรรค์	18
ตารางที่ 8	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตมันสำปะหลัง	22
ตารางที่ 9	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รายอำเภอ จังหวัดนครสวรรค์	24
ตารางที่ 10	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	28
ตารางผนวกที่ 1	ข้อมูลตำบลจำแนกตามรายอำเภอ จังหวัดนครสวรรค์	38
ตารางผนวกที่ 2	พื้นที่ชลประทานจังหวัดนครสวรรค์จำแนกรายอำเภอ ตำบล	47
ตารางผนวกที่ 3	ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดนครสวรรค์	49
ตารางผนวกที่ 4	พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล	49
ตารางผนวกที่ 5	กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดนครสวรรค์	51
ตารางผนวกที่ 6	ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดนครสวรรค์	52
ตารางผนวกที่ 7	โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่ จังหวัดนครสวรรค์	53

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินบางมูลนาก	44
ภาพที่ 2	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินตากลี	45
ภาพที่ 3	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินชัยบาดาล	46
ภาพที่ 4	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินลำনারายณ์	47
ภาพที่ 5	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินนครสวรรค์	48
ภาพที่ 6	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดนครสวรรค์	56
ภาพที่ 7	พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครสวรรค์	57
ภาพที่ 8	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจอ้อยโรงงาน จังหวัดนครสวรรค์	58
ภาพที่ 9	พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครสวรรค์	59
ภาพที่ 10	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมันสำปะหลังจังหวัดนครสวรรค์	60
ภาพที่ 11	พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครสวรรค์	61
ภาพที่ 12	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จังหวัดนครสวรรค์	62
ภาพที่ 13	พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครสวรรค์	63

1. ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดนครสวรรค์มีพื้นที่ 9,597.677 ตารางกิโลเมตร หรือ 5,998,548 ไร่ ตั้งอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย 15 อำเภอ 130 ตำบล (ตารางผนวกที่ 1) มีจำนวนประชากร 1,040,308 คน (กรมการปกครอง, 2563)

1.1 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อ	จังหวัดพิจิตรและจังหวัดกำแพงเพชร
ทิศใต้	ติดต่อ	จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดชัยนาท และจังหวัดลพบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	จังหวัดเพชรบูรณ์
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	จังหวัดตากและจังหวัดอุทัยธานี

1.2 ภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดนครสวรรค์ เป็นที่ราบประมาณ 3 ใน 4 ของพื้นที่จังหวัด สูงจากระดับทะเลปานกลางเฉลี่ย 28 เมตร มีแม่น้ำสายสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำปิง แม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน ไหลมารวมกันเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา ไหลผ่านตอนกลางของจังหวัด สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำที่มีลักษณะคล้ายท้องกระทะ ด้านทิศตะวันออกมีลักษณะเป็นลอนลูกคลื่น ด้านตะวันตกมีภูเขาสลับซับซ้อน และเป็นป่าทึบ

1.3 ภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดนครสวรรค์ได้รับอิทธิพลของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้อากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกโดยทั่วไป มีอุณหภูมิเฉลี่ย 26-28 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,000-1,200 มิลลิเมตรต่อปี

1.4 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินของจังหวัดนครสวรรค์ แบ่งตามภูมิสัณฐาน ลักษณะทางธรณีวิทยา และวัตถุประสงค์กำเนิดดิน ได้ดังนี้

1) **ที่ราบน้ำท่วมถึง (Flood plain)** ที่ราบริมแม่น้ำหรือลำธาร หน้าฝน มักมีน้ำท่วมเป็นครั้งคราว เป็นสภาพพื้นที่ที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพา และมีตะกอนเพิ่มมากขึ้นหลังน้ำท่วม แบ่งเป็น

(1) สันดินริมน้ำ (Levee) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพาบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ เป็นสันนูนขนานไปกับริมฝั่งแม่น้ำ ดินลึก เนื้อดินร่วนหยาบ สีน้ำตาลและน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี อาทิ ชุดดินเชียงใหม่ (Cm)

(2) ส่วนต่ำของสันดินริมน้ำ (Lower part of levee) เป็นดินลุ่ม มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ดินลึกมาก เนื้อดินร่วนหยาบถึงดินทรายปนละเอียด สีเทาและน้ำตาลปนเทา การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว อาทิ ชุดดินสรรพยา (Sa)

(3) ที่ลุ่มหลังสันดินริมน้ำ (Back swamp, basin) เป็นที่ลุ่มน้ำซึ่งอยู่ระหว่างสันดินริมน้ำกับตะพักลำน้ำหรือด้านข้างหุบเขา ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็ว เนื้อดินละเอียด เช่น ชุดดินบางมูลนาก (Ban) ชุดดินสิงห์บุรี (Sin) เป็นต้น

2) **ที่ราบตะกอนน้ำพา (Alluvial plain)** เป็นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลของแม่น้ำหรือลำน้ำสาขา วัสดุต้นกำเนิดดินเป็นตะกอนน้ำพา (Alluvium) มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบขนาดใหญ่สองฝั่งแม่น้ำ แต่ละฝั่งอาจมีที่ราบแบบขั้นบันไดหรือตะพักได้หลายระดับ แบ่งเป็น

(1) ตะพักลำน้ำระดับต่ำ (Low terrace) เป็นที่ลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ ดินลึกมาก เนื้อดินอาจเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินทรายแป้งละเอียด สีเทา น้ำตาลปนเทา และน้ำตาล มีจุดประสีต่าง ๆ ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็ว เช่น ชุดดินสุโขทัย (Skt) ชุดดินพิษณุโลก (Psl) เป็นต้น

(2) ตะพักลำน้ำระดับกลางและระดับสูง (Middle and High terrace) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด ดินต้นถึงชั้นกรวดลูกรังถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบ ดินร่วนละเอียดหรือดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล เหลือง และน้ำตาลปนแดง ไปจนถึงสีแดง ดินมีการระบายน้ำดีปานกลางถึงดี เช่น ชุดดินอุทัย (Uti) ชุดดินโกสัมพี (Ksp) เป็นต้น

(3) เนินตะกอนน้ำพารูปพัด (Alluvial fan) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบถึงดินทรายแป้งละเอียด สีน้ำตาล เหลือง จนถึงแดง ดินมีการระบายน้ำดีปานกลางถึงดี อาทิ ชุดดินกำแพงเพชร (Kp)

(4) ลานตะพักปูนมาร์ล (Marl terrace) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินต้นถึงชั้นปูนมาร์ลถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินเหนียวถึงดินเหนียวปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาลเข้มและดำ ดินมีการระบายน้ำดี เช่น ชุดดินลพบุรี (Lb) ชุดดินตากลิ (Tk) เป็นต้น

3) **ที่ลาดเชิงเขา (Piedmont) เขา (Hill) ภูเขา (Mountain)** มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา ที่เกิดจากการที่หินผุพังสลายตัวอยู่กับที่หรือถูกเคลื่อนย้ายโดยแรงโน้มถ่วงของโลกในระยะทางใกล้ๆ และถูกควบคุมด้วยลักษณะของโครงสร้างทางธรณีวิทยา ส่วนใหญ่พบหินปะปนในหน้าตัดดินและลอยหน้า แบ่งตามลักษณะและชนิดของหินดังนี้

(1) พัฒนาจากกลุ่มหินตะกอนหรือหินแปรเนื้อหยาบหรือหินในกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นหินทรายและหินควอร์ตไซต์ ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกปานกลาง เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบถึงดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง น้ำตาลปนแดง จนถึงแดง การระบายน้ำดี พบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน เช่น ชุดดินท่ายาง (Ty) ชุดดินลาดหญ้า (Ly) เป็นต้น

(2) พัฒนาจากกลุ่มหินตะกอนหรือหินแปรเนื้อละเอียดหรือหินในกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นหินดินดานและหินฟิลไลต์ ดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินเหนียวละเอียด สีน้ำตาล น้ำตาลปนแดง และน้ำตาลปนเหลือง การระบายน้ำดี เช่น ชุดดินวังสะพุง (Ws) ชุดดินลี่ (Li) เป็นต้น

(3) พัฒนาจากหินปูน ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินเหนียวปนชื้นส่วนหยาบมาก สีแดง น้ำตาล น้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดี พบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน อาทิ ชุดดินหินซ้อน (Hs)

(4) พัฒนาจากกลุ่มหินอัคนีหรือหินในกลุ่ม ดินลึกปานกลางถึงชั้นเศษหิน เนื้อดินเป็นดินเหนียว สีแดง น้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง น้ำตาลปนแดง ดินมีการระบายน้ำดี เช่น ชุดดินลำน้ำรายณ์ (Ln) ชุดดินชัยบาดาล (Cd) เป็นต้น

(5) พัฒนาจากหินโรโอไลต์ ดินต้นถึงชั้นเศษหิน เนื้อดินเป็นดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง และน้ำตาลปนแดง ดินมีการระบายน้ำดี อาทิ ชุดดินไพศาลี (Phi)

(6) พัฒนาจากหินอัคนีชนิดหินแกรนิต ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบถึงดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนแดง ถึงแดง ดินมีการระบายน้ำดี เช่น ชุดดินบ้านไร่ (Bar) ชุดดินทับเสลา (Tas) เป็นต้น

(7) พัฒนาจากหินไมกาซีสต์หรือหินไนส์ ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้น เนื้อดินเป็นดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาลและน้ำตาลปนเหลือง การระบายน้ำดี อาทิ ชุดดินนครสวรรค์ (Ns)

4) **พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน** เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่าร้อยละ 35 ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและเทือกเขาสูงสลับซับซ้อน ทรัพยากรดินมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่

ซึ่งได้แสดงรายละเอียดของชุดดินที่พบมากของจังหวัดนครสวรรค์ในภาพที่ 1 - 5

1.5 สภาพการใช้ที่ดิน

สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดนครสวรรค์ จากฐานข้อมูลแผนที่สภาพการใช้ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดนครสวรรค์

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	408,298	6.81
พื้นที่เกษตรกรรม	4,694,141	78.26
พื้นที่นา	2,617,074	43.63
พืชไร่	1,862,813	31.06
ไม้ยืนต้น	72,138	1.20
ไม้ผล	66,297	1.11
พืชสวน	36,779	0.61
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	18,776	0.31
พืชน้ำ	67	-
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	14,888	0.25
เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	5,309	0.09
พื้นที่ป่าไม้	590,212	9.84
พื้นที่น้ำ	182,120	3.03
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	123,777	2.06
รวม	5,998,548	100.00

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, 2563

1.6 พื้นที่ชลประทาน

จังหวัดนครสวรรค์ มีเนื้อที่ชลประทาน 504,432 ไร่ (ร้อยละ 8.49 ของพื้นที่จังหวัด) กระจายอยู่ใน 11 อำเภอ มีอ่างเก็บน้ำที่สำคัญ 2 อ่าง มีศักยภาพในการเก็บกักน้ำได้รวม 83.22 ล้านลูกบาศก์เมตร อ่างเก็บน้ำที่สำคัญ คือ อ่างเก็บน้ำสิริกิติ์ มีระดับกักเก็บอยู่ที่ 82 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 98.53 ของน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดนครสวรรค์ (ตารางผนวกที่ 2 - 3)

1.7 เขตปฏิรูปที่ดิน

เขตปฏิรูปที่ดินในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ มีเนื้อที่ 1,142,076 ไร่ (ร้อยละ 19.04 ของพื้นที่จังหวัด) โดยอำเภอที่มีพื้นที่ปฏิรูปที่ดินมากที่สุด ได้แก่ อำเภอแม่วงก์ อำเภอไพศาลี และอำเภอหนองบัว ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 4)

1.8 การขึ้นทะเบียนเกษตรกร

จากฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร จังหวัดนครสวรรค์มีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ทั้งหมดในปี 2563 จำนวน 196,511 ราย รวมพื้นที่ 4,066,547 ไร่ และกิจกรรมที่มีพื้นที่ปลูกมาก ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน และถั่วเขียวผิวมัน เป็นต้น (ตารางผนวกที่ 5)

ทะเบียนเกษตรกรพืชสมุนไพร จากฐานข้อมูลกลาง (Farmer One) ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เกษตรกรได้ขึ้นทะเบียนปลูกพืชสมุนไพรในจังหวัดนครสวรรค์ พื้นที่ 383.61 ไร่ เกษตรกร 56 ราย มีพืชสมุนไพรหลัก 16 ชนิด สมุนไพรที่มีการปลูกมาก คือ กระเจี๊ยบแดง ฟ้าทะลายโจร และพริกไทย ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 6)

1.9 ที่ตั้งโรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตร

จังหวัดนครสวรรค์มีแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่สำคัญ จำนวน 110 จุด และที่ตั้งโรงงานทางการเกษตร 507 จุด โดยมีที่ตั้งโรงงานผลิตมันเส้นมากที่สุด 44 แห่ง (ตารางผนวกที่ 7)

2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญพิจารณาจากพืชที่มีพื้นที่ปลูกมากและมีมูลค่าการส่งออกหรือแปรรูป โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประกาศพืชเศรษฐกิจ 13 ชนิดพืช ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรดโรงงาน ลำไย เงาะ ทุเรียน มังคุด มะพร้าว และกาแฟ จากพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจดังกล่าว กรมพัฒนาที่ดินได้กำหนดระดับความเหมาะสมของพื้นที่ปลูกรายจังหวัด โดยวิเคราะห์จากสภาพพื้นที่ ลักษณะของดิน ปริมาณน้ำฝน แหล่งน้ำชลประทาน ร่วมกับการจัดการพื้นที่และลักษณะรายพืช โดยแบ่งระดับความเหมาะสม เป็น 4 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง แต่พบข้อจำกัดบางประการซึ่งสามารถบริหารจัดการได้

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีข้อจำกัดของดินและน้ำ ส่งผลให้การผลิตพืชให้ผลตอบแทนต่ำ การใช้พื้นที่ต้องใช้ต้นทุนสูงในการจัดการ และมีความเสี่ยงจากน้ำท่วมและขาดน้ำ

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N)

จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่พืชเศรษฐกิจสำคัญที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรก ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของจังหวัดนครสวรรค์

พืชเศรษฐกิจ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละของพื้นที่เกษตรกรรม
1. ข้าว	2,584,110	55.05
2. อ้อยโรงงาน	893,798	19.04
3. มันสำปะหลัง	557,570	11.88
4. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	229,467	4.89

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

2.1 ข้าว

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดนครสวรรค์ จากสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีความเหมาะสมในการปลูกข้าว จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 3 และภาพที่ 6 - 7)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกข้าว

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 2,275,433 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 42.42 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอท่าตะโก 395,055 ไร่ อำเภอบรรพตพิสัย 339,436 ไร่ และอำเภอชุมแสง 283,455 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 567,107 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.57 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอลาดยาว 163,031 ไร่ อำเภอแม่วงก์ 56,745 ไร่ และอำเภอไพศาลี 56,315 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 321,044 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.99 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอไพศาลี 70,911 ไร่ อำเภอตากสิน 68,292 ไร่ และอำเภอหนองบัว 60,064 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 2,200,259 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกข้าวในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 1,871,498 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 82.25 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอท่าตะโก 360,432 ไร่ อำเภอบรรพตพิสัย 279,222 ไร่ และอำเภอชุมแสง 257,248 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 355,396 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 62.67 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอลาดยาว 115,766 ไร่ อำเภอไพศาลี 53,883 ไร่ และอำเภอแม่วงก์ 30,913 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 236,292 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 73.60 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอไพศาลี 66,167 ไร่ อำเภอหนองบัว 49,741 ไร่ และอำเภอตากสิน 35,379 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 120,924 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกข้าว และพื้นที่ปลูกข้าวในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดนครสวรรค์มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 615,646 ไร่ กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองนครสวรรค์ 99,174 ไร่ รองลงมาได้แก่ อำเภอลาดยาว 84,997 ไร่ และอำเภอตากาลี 71,958 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 403,935 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 17.75 ของพื้นที่ ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอเมืองนครสวรรค์ 72,265 ไร่ อำเภอบรรพตพิสัย 60,214 ไร่ และ อำเภอตากาลี 52,631 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 211,711 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 37.33 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอลาดยาว 47,265 ไร่ อำเภอเมืองนครสวรรค์ 26,909 ไร่ และ อำเภอชุมตาบง 26,493 ไร่

ตารางที่ 3 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดนครสวรรค์

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				รวม
		S1	S2	S3	N	
เก้าเหลียว	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	109,096	18,258	-	20,045	147,399
		(100.00%)	(100.00%)		(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	94,660	6,631	-	-	101,291
		(86.77%)	(36.32%)			(68.72%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	14,436	11,627	-	-	26,063
		(13.23%)	(63.68%)			(17.68%)
เมืองนครสวรรค์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	206,821	51,684	11,485	144,423	414,413
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	134,556	24,775	11,485	207	171,023
		(65.06%)	(47.94%)	(100.00%)	(0.14%)	(41.27%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	72,265	26,909	-	-	99,174
		(34.94%)	(52.06%)			(23.93%)
แม่เปิน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	6,110	9,582	1,125	55,026	71,843
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	28	1,476	1,125	962	3,591
		(0.46%)	(15.40%)	(100.00%)	(1.75%)	(5.00%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	6,082	8,106	-	-	14,188
		(99.54%)	(84.60%)			(19.75%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				รวม
		S1	S2	S3	N	
แม่वंก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	19,822	56,745	7,033	298,037	381,637
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	11,327	30,913	7,033	14,073	63,346
		(57.14%)	(54.48%)	(100.00%)	(4.72%)	(16.60%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	8,495	25,832	-	-	34,327
		(42.86%)	(45.52%)			(8.99%)
โกรกพระ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	77,899	37,490	10,991	41,154	167,534
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	62,991	28,517	10,991	28	102,527
		(80.86%)	(76.07%)	(100.00%)	(0.07%)	(61.20%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	14,908	8,973	-	-	23,881
		(19.14%)	(23.93%)			(14.25%)
ไพศาลี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	144,083	56,315	70,911	285,778	557,087
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	123,650	53,883	66,167	50,826	294,526
		(85.82%)	(95.68%)	(93.31%)	(17.79%)	(52.87%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	20,433	2,432	-	-	22,865
		(14.18%)	(4.32%)			(4.10%)
ชุมแสง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	283,455	15,960	-	37,756	337,171
		(100.00%)	(100.00%)		(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	257,248	14,853	-	-	272,101
		(90.75%)	(93.06%)			(80.70%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	26,207	1,107	-	-	27,314
		(9.25%)	(6.94%)			(8.10%)
ชุมตาบง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	10,787	47,493	3,499	91,272	153,051
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,589	21,000	3,499	2,461	29,549
		(24.00%)	(44.22%)	(100.00%)	(2.70%)	(19.31%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	8,198	26,493	-	-	34,691
		(76.00%)	(55.78%)			(22.67%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ตากฟ้า	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	6,061	27,647	270,675	304,383
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	2,937	4,399	678	8,014
			(48.46%)	(15.91%)	(0.25%)	(2.63%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	-	3,124	-	-	3,124
			(51.54%)			(1.03%)
ตากถ้ำ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	172,090	24,060	68,292	251,154	515,596
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	119,459	4,733	35,379	58	159,629
	(69.42%)	(19.67%)	(51.81%)	(0.02%)	(30.96%)	
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	52,631	19,327	-	-	71,958
		(30.58%)	(80.33%)			(13.96%)
ท่าตะโก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	395,055	22,232	15,897	75,779	508,963
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	360,432	13,696	15,257	2,028	391,413
	(91.24%)	(61.60%)	(95.97%)	(2.68%)	(76.90%)	
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	34,623	8,536	-	-	43,159
		(8.76%)	(38.40%)			(8.48%)
บรรพตพิสัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	339,436	25,019	199	84,847	449,501
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	279,222	17,801	199	363	297,585
	(82.26%)	(71.15%)	(100.00%)	(0.43%)	(66.20%)	
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	60,214	7,218	-	-	67,432
		(17.74%)	(28.85%)			(15.00%)
พยุหะคีรี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	81,717	30,148	37,099	262,358	411,322
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	65,249	15,813	24,825	13,096	118,983
	(79.85%)	(52.45%)	(66.92%)	(4.99%)	(28.93%)	
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	16,468	14,335	-	-	30,803
		(20.15%)	(47.55%)			(7.49%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ลาดยาว	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	161,052 (100.00%)	163,031 (100.00%)	6,802 (100.00%)	121,733 (100.00%)	452,618 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	123,320 (76.57%)	115,766 (71.01%)	6,192 (91.03%)	19,011 (15.62%)	264,289 (58.39%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	37,732 (23.43%)	47,265 (28.99%)	-	-	84,997 (18.78%)
หนองบัว	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	268,010 (100.00%)	3,029 (100.00%)	60,064 (100.00%)	160,222 (100.00%)	491,325 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	236,767 (88.34%)	2,602 (85.90%)	49,741 (82.81%)	17,133 (10.69%)	306,243 (62.33%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	31,243 (11.66%)	427 (14.10%)	-	-	31,670 (6.45%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	2,275,433 (100.00%)	567,107 (100.00%)	321,044 (100.00%)	2,200,259 (100.00%)	5,363,843 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,871,498 (82.25%)	355,396 (62.67%)	236,292 (73.60%)	120,924 (5.50%)	2,584,110 (48.18%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	403,935 (17.75%)	211,711 (37.33%)	-	-	615,646 (11.48%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่จะปรับเปลี่ยนไปปลูกข้าวได้ คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน (S3) 100,500 ไร่ พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (S3) 52,058 ไร่ และพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (N) 18,937 ไร่ แต่เนื่องจากนโยบายของคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการข้าวต้องการรักษาคุณภาพผลผลิตข้าว ดังนั้น จึงควรพิจารณาปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว

อำเภอ	อ้อยโรงงาน (ไร่)			มันสำปะหลัง (ไร่)			ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม	S3	N	รวม
แก้งเลี้ยว	4,796	-	4,796	101	-	101	-	332	332
เมืองนครสวรรค์	5,839	-	5,839	7,303	-	7,303	-	3,109	3,109
แม่เปิน	-	-	-	1,385	-	1,385	-	1,234	1,234
แม่วงก์	206	-	206	8,612	-	8,612	-	2,687	2,687
โกรกพระ	2,401	-	2,401	190	-	190	-	1,472	1,472
ไพศาลี	5,505	-	5,505	2,730	-	2,730	-	85	85
ชุมแสง	17	-	17	3	-	3	-	12	12
ชุมตาบง	-	-	-	2,627	-	2,627	-	1,407	1,407
ตากฟ้า	-	-	-	213	-	213	-	17	17
ตากสิน	28,032	-	28,032	223	-	223	-	2,772	2,772
ท่าตะโก	9,742	-	9,742	1,403	-	1,403	-	57	57
บรรพตพิสัย	30,122	-	30,122	1,877	-	1,877	-	676	676
พยุหะคีรี	6,681	-	6,681	213	-	213	-	847	847
ลาดยาว	5,089	-	5,089	20,181	-	20,181	-	3,379	3,379
หนองบัว	2,070	-	2,070	4,997	-	4,997	-	851	851
รวม	100,500	-	100,500	52,058	-	52,058	-	18,937	18,937

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกข้าวต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกข้าวในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกข้าว ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของจังหวัด กระจายอยู่ในอำเภอท่าตะโก อำเภอบรรพตพิสัย และอำเภอชุมแสง

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกข้าว เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง และแหล่งน้ำ กระจายอยู่ในอำเภอลาดยาว อำเภอไพศาลี และอำเภอแม่วงก์

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น ทำการเกษตรผสมผสานหรือพืชที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า โดยพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.2 อ้อยโรงงาน

จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่เพาะปลูกอ้อยโรงงานอยู่ในลำดับต้น ๆ ของประเทศ เนื่องจากมีโรงงานแปรรูป (โรงงานน้ำตาล) ที่ใหญ่ที่สุดในระดับประเทศ ตั้งอยู่ในเขตจังหวัด และมีการส่งเสริมให้เกษตรกรเพาะปลูกร่วมกันระหว่างภาคราชการและเอกชน ทั้งในเรื่องของการใช้พันธุ์ดี และปฏิบัติดูแลพันธุ์ที่ใช้ในการเพาะปลูก จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 5 ภาพที่ 8 - 9)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 79,609 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.48 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอบรรพตพิสัย 62,071 ไร่ อำเภอชุมแสง 12,098 ไร่ และอำเภอเก้าเลี้ยว 2,946 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 1,558,864 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 29.07 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอดงทับฟ้า 222,662 ไร่ อำเภอดงทับฟ้า 213,350 ไร่ และอำเภอแม่วงก์ 201,409 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 775,783 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.47 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอไพศาลี 139,031 ไร่ อำเภอพยุหะคีรี 121,059 ไร่ และอำเภอแม่วงก์ 88,308 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 2,948,198 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 24,638 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 30.95 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอบรรพตพิสัย 23,611 ไร่ อำเภอเก้าเลี้ยว 1,002 ไร่ และอำเภอแม่เปิน 10 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 606,044 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 38.88 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอดงทับฟ้า 137,647 ไร่ อำเภอดงทับฟ้า 109,135 ไร่ และอำเภอพยุหะคีรี 90,049 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 262,825 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 33.88 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอพยุหะคีรี 78,108 ไร่ อำเภอดงทับฟ้า 44,977 ไร่ และอำเภอบรรพตพิสัย 30,413 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 291 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกอ้อยโรงงานแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกอ้อยโรงงาน และพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดนครสวรรค์มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 1,007,791 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเก้าเลี้ยว 952,820 ไร่ รองลงมาได้แก่ อำเภอเมืองนครสวรรค์ 155,260 ไร่ และอำเภอแม่เปิน 133,994 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคองเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 54,971 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 69.05 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอบรรพตพิสัย 38,460 ไร่ อำเภอชุมแสง 12,090 ไร่ และอำเภอแม่เป็น 1,976 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคองเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 952,820 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 61.12 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอแม่वंรก 155,260 ไร่ อำเภอไพศาลี 133,994 ไร่ อำเภอตากฟ้า 113,527 ไร่

ตารางที่ 5 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คองเหลือของอ้อยโรงงานรายอำเภอ จังหวัดนครสวรรค์

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เก้าเลียว	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	2,946	27,856	4,779	111,797	147,378
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,002	11,730	4,779	-	17,511
		(34.01%)	(42.11%)	(100.00%)		(11.88%)
	พื้นที่ศักยภาพคองเหลือ	1,944	16,126	-	-	18,070
		(65.99%)	(57.89%)			(12.26%)
เมืองนครสวรรค์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	116,551	25,259	272,188	413,998
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	21,832	20,900	7	42,739
			(18.73%)	(82.74%)	(0.01%)	(10.32%)
	พื้นที่ศักยภาพคองเหลือ	-	94,719	-	-	94,719
			(81.27%)			(22.88%)
แม่เป็น	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	1,986	34,164	25,671	10,022	71,843
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	10	17,234	7,419	14	24,677
		(0.50%)	(50.44%)	(28.90%)	(0.14%)	(34.35%)
	พื้นที่ศักยภาพคองเหลือ	1,976	16,930	-	-	18,906
		(99.50%)	(49.56%)			(26.32%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
แม่वंงก์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	201,409	88,308	91,930	381,647
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	46,149	6,270	67	52,486
			(22.91%)	(7.10%)	(0.07%)	(13.75%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	-	155,260	-	-	155,260
			(77.09%)			(40.68%)
โกรกพระ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	50,572	3,360	113,602	167,534
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	12,926	2,408	2	15,336
			(25.56%)	(71.67%)	(0.01%)	(9.15%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	-	37,646	-	-	37,646
			(74.44%)			(22.47%)
ไพศาลี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	180,956	139,031	237,142	557,129
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	46,962	8,837	21	55,820
			(25.95%)	(6.36%)	(0.01%)	(10.02%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	-	133,994	-	-	133,994
			(74.05%)			(24.05%)
ชุมแสง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	12,098	35,006	17	290,054	337,175
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	8	101	17	-	126
	(0.07%)	(0.29%)	(100.00%)		(0.04%)	
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	12,090	34,905	-	-	46,995
		(99.93%)	(99.71%)			(13.94%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ชุมตาบง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	508	65,929	36,713	49,890	153,040
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	7	40,544	11,218	59	51,828
		(1.38%)	(61.50%)	(30.56%)	(0.12%)	(33.87%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	501	25,385	-	-	25,886
		(98.62%)	(38.50%)			(16.91%)
ตากฟ้า	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	222,662	51,358	30,363	304,383
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	109,135	14,259	16	123,410
			(49.01%)	(27.76%)	(0.05%)	(40.54%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	-	113,527	-	-	113,527
			(50.99%)			(37.30%)
ตากลิ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	213,350	58,333	243,834	515,517
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	137,647	44,977	70	182,694
			(64.52%)	(77.10%)	(0.03%)	(35.44%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	-	75,703	-	-	75,703
			(35.48%)			(14.68%)
ท่าตะโก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	71,655	27,879	408,841	508,375
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	34,114	11,348	6	45,468
			(47.61%)	(40.70%)	(0.01%)	(8.94%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	-	37,541	-	-	37,541
			(52.39%)			(7.38%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
บรรพตพิสัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	62,071 (100.00%)	47,637 (100.00%)	32,159 (100.00%)	307,597 (100.00%)	449,464 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	23,611 (38.04%)	7,865 (16.51%)	30,413 (94.57%)	3 (0.01%)	61,892 (13.77%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	38,460 (61.96%)	39,772 (83.49%)	-	-	78,232 (17.41%)
พยุหะคีรี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	149,540 (100.00%)	121,059 (100.00%)	140,678 (100.00%)	411,277 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	90,049 (60.22%)	78,108 (64.52%)	26 (0.02%)	168,183 (40.89%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	-	59,491 (39.78%)	-	-	59,491 (14.46%)
ลาดยาว	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	53,340 (100.00%)	86,340 (100.00%)	312,912 (100.00%)	452,592 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	19,229 (36.05%)	14,829 (17.18%)	-	34,058 (7.53%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	-	34,111 (63.95%)	-	-	34,111 (7.54%)
หนองบัว	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	88,237 (100.00%)	75,517 (100.00%)	327,348 (100.00%)	491,102 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	10,527 (11.93%)	7,043 (9.33%)	-	17,570 (3.58%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	-	77,710 (88.07%)	-	-	77,710 (15.82%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
รวมทั้ง จังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	79,609 (100.00%)	1,558,864 (100.00%)	775,783 (100.00%)	2,948,198 (100.00%)	5,362,454 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	24,638 (30.95%)	606,044 (38.88%)	262,825 (33.88%)	291 (0.01%)	893,798 (16.67%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	54,971 (69.05%)	952,820 (61.12%)	-	-	1,007,791 (18.79%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกอ้อยโรงงาน คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 154,296 ไร่ (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตอ้อยโรงงาน

อำเภอ	ข้าว (ไร่)		
	S3	N	รวม
เมืองนครสวรรค์	11,525	125	11,650
แม่เปิน	1,129	226	1,355
แม่วงก์	7,057	1,131	8,188
โกรกพระ	11,030	29	11,059
ไพศาลี	36,525	52	36,577
ชุมตาบง	3,512	121	3,633
ตากฟ้า	2,508	1	2,509
ตาคลี	10,232	-	10,232
ท่าตะโก	15,296	-	15,296
บรรพตพิสัย	200	-	200
พยุหะคีรี	21,306	323	21,629
ลาดยาว	5,527	1,177	6,704
หนองบัว	25,264	-	25,264
รวม	151,111	3,185	154,296

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกอ้อยโรงงานต่อไป เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกอ้อยโรงงานในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกอ้อยโรงงาน ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกอ้อยโรงงานที่สำคัญของจังหวัด กระจายอยู่อำเภอบรรพตพิสัย อำเภอเก้าเลี้ยว เป็นต้น

พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกอ้อยโรงงาน เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น กระจายอยู่ในอำเภอตาคลี อำเภอดงพญาเย็น และอำเภอพยุหะคีรี

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกอ้อยโรงงาน มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อพร้อมด้วย

2.3 มั่นสำปะหลัง

ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์มีพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังอยู่ในลำดับต้น ๆ รองจากจังหวัดกำแพงเพชร พันธุ์ที่ใช้เพาะปลูกจะเป็นพันธุ์ที่ทางราชการส่งเสริมและเหมาะสมที่จะใช้ปลูกในเขตพื้นที่จังหวัด จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 7 และภาพที่ 10 - 11)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 2,275,433 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.00 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอไพศาลี 93,609 ไร่ อำเภอบรรพตพิสัย 55,080 ไร่ และอำเภอตากฟ้า 32,424 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 1,265,683 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 23.60 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอตาคลี 187,935 ไร่ อำเภอตากฟ้า 182,426 ไร่ และอำเภอแม่วงก์ 161,250 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 690,439 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.88 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอไพศาลี 137,575 ไร่ อำเภอพยุหะคีรี 105,948 ไร่ และอำเภอลาดยาว 100,982 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 3,138,198 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 41,076 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 15.32 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแม่วงก์ 16,385 ไร่ อำเภอไพศาลี 11,364 ไร่ และอำเภอบรรพตพิสัย 4,882 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 235,298 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.59 ของพื้นที่ ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแม่वंงก์ 80,599 ไร่ อำเภอหนองบัว 36,972 ไร่ และ อำเภอไพศาลี 26,921 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 278,674 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 40.36 ของพื้นที่ ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอลาดยาว 65,635 ไร่ อำเภอไพศาลี 62,588 ไร่ และ อำเภอแม่वंงก์ 51,225 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 2,522 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกมันสำปะหลังแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง และพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดนครสวรรค์มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับ ความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 1,257,467 ไร่ กระจายอยู่ใน อำเภอต่าง ๆ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอตากฟ้า 186,663 ไร่ รองลงมาได้แก่ อำเภอตากลิ 186,659 ไร่ และอำเภอไพศาลี 145,008 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 227,082 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 84.68 ของพื้นที่ ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอไพศาลี 82,245 ไร่ อำเภอบรรพตพิสัย 50,198 ไร่ และอำเภอตากฟ้า 27,723 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 1,030,385 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 81.41 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอตากลิ 183,670 ไร่ อำเภอตากฟ้า 158,940 ไร่ อำเภอ พยุหะคีรี 135,303 ไร่

ตารางที่ 7 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมันสำปะหลังรายอำเภอ จังหวัดนครสวรรค์

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เก้าเหลียว	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	23 (100.00%)	23,745 (100.00%)	101 (100.00%)	123,529 (100.00%)	147,398 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	156 (0.66%)	101 (100.00%)	-	257 (0.17%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	23 (100.00%)	23,589 (99.34%)	-	-	23,612 (16.02%)
เมือง นครสวรรค์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	851 (100.00%)	112,744 (100.00%)	26,718 (100.00%)	273,607 (100.00%)	413,920 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	72 (8.46%)	2,844 (2.52%)	7,509 (28.10%)	6 (0.01%)	10,431 (2.52%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	779 (91.54%)	109,900 (97.48%)	-	-	110,679 (26.74%)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
แม่เปิน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	30,063	27,050	14,730	71,843
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	8,173	9,556	5	17,734
			(27.19%)	(35.33%)	(0.03%)	(24.68%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	-	21,890	-	-	21,890
			(72.81%)			(30.47%)
แม่वंรก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	29,742	161,250	96,885	93,768	381,645
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	16,385	80,599	51,225	161	148,370
	(55.09%)	(49.98%)	(52.87%)	(0.17%)	(38.88%)	
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	13,357	80,651	-	-	94,008
		(44.91%)	(50.02%)			(24.63%)
โกรกพระ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	47,546	1,157	118,831	167,534
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	1,874	320	13	2,207
			(3.94%)	(27.66%)	(0.01%)	(1.32%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	-	45,672	-	-	45,672
			(96.06%)			(27.26%)
ไพศาลี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	93,609	89,684	137,575	236,218	557,086
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	11,364	26,921	62,588	1,191	102,064
	(12.14%)	(30.02%)	(45.49%)	(0.50%)	(18.32%)	
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	82,245	62,763	-	-	145,008
		(87.86%)	(69.98%)			(26.03%)
ชุมแสง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	26,826	20,279	3	290,066	337,174
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	53	94	3	-	150
	(0.20%)	(0.46%)	(100.00%)	-	(0.04%)	
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	26,773	20,185	-	-	46,958
		(99.80%)	(99.54%)			(13.93%)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ชุมตาบง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	1,556	42,088	39,500	69,904	153,048
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	353	11,875	16,702	71	29,001
		(22.69%)	(28.21%)	(42.28%)	(0.10%)	(18.95%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	1,203	30,213	-	-	31,416
		(77.31%)	(71.79%)			(20.53%)
ตากฟ้า	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	32,424	182,426	38,681	50,838	304,369
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	4,701	23,486	5,745	605	34,537
		(14.50%)	(12.87%)	(14.85%)	(1.19%)	(11.35%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	27,723	158,940	-	-	186,663
		(85.50%)	(87.13%)			(61.33%)
ตากถี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	3,056	187,935	21,893	302,715	515,599
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	67	4,265	1,495	38	5,865
		(2.19%)	(2.27%)	(6.83%)	(0.01%)	(1.14%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	2,989	183,670	-	-	186,659
		(97.81%)	(97.73%)			(36.20%)
ท่าตะโก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	22,041	45,177	16,876	424,303	508,397
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,555	6,819	4,721	55	14,150
		(11.59%)	(15.09%)	(27.97%)	(0.01%)	(2.78%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	19,486	38,358	-	-	57,844
		(88.41%)	(84.91%)			(11.38%)
บรรพตพิสัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	55,080	51,399	4,012	338,974	449,465
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	4,882	3,290	2,175	35	10,382
		(8.86%)	(6.40%)	(54.21%)	(0.01%)	(2.31%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	50,198	48,109	-	-	98,307
		(91.14%)	(93.60%)			(21.87%)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				รวม
		S1	S2	S3	N	
พยุหะคีรี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	338 (100.00%)	139,122 (100.00%)	105,948 (100.00%)	165,919 (100.00%)	411,327 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	222 (65.68%)	3,819 (2.75%)	2,950 (2.78%)	13 (0.01%)	7,004 (1.70%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	116 (34.32%)	135,303 (97.25%)	-	-	135,419 (32.92%)
ลาดยาว	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	2,242 (100.00%)	39,508 (100.00%)	100,982 (100.00%)	309,850 (100.00%)	452,582 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	417 (18.60%)	24,111 (61.03%)	65,635 (65.00%)	10 (0.01%)	90,173 (19.92%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	1,825 (81.40%)	15,397 (38.97%)	-	-	17,222 (3.81%)
หนองบัว	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	370 (100.00%)	92,717 (100.00%)	73,058 (100.00%)	324,946 (100.00%)	491,091 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	5 (1.35%)	36,972 (39.88%)	47,949 (65.63%)	319 (0.10%)	85,245 (17.36%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	365 (98.65%)	55,745 (60.12%)	-	-	56,110 (11.43%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	268,158 (100.00%)	1,265,683 (100.00%)	690,439 (100.00%)	3,138,198 (100.00%)	5,362,478 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	41,076 (15.32%)	235,298 (18.59%)	278,674 (40.36%)	2,522 (0.08%)	557,570 (10.40%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	227,082 (84.68%)	1,030,385 (81.41%)	-	-	1,257,467 (23.45%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกมันสำปะหลัง คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 157,634 ไร่ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตมันสำปะหลัง

อำเภอ	ข้าว (ไร่)		
	S3	N	รวม
เมืองนครสวรรค์	11,525	125	11,650
แม่เปิน	1,129	226	1,355
แม่วงก์	7,057	1,131	8,188
โกรกพระ	11,030	29	11,059
ไพศาลี	36,525	170	36,695
ชุมตาบง	3,512	121	3,632
ตากฟ้า	2,508	513	3,020
ตาคลี	10,571	-	10,571
ท่าตะโก	15,296	202	15,498
บรรพตพิสัย	200	-	200
พยุหะคีรี	23,304	323	23,627
ลาดยาว	5,527	1,208	6,735
หนองบัว	25,264	140	25,404
รวม	153,448	4,188	157,634

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกมันสำปะหลังต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกมันสำปะหลัง ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกมันสำปะหลังที่สำคัญของจังหวัด กระจายอยู่ในอำเภอแม่วงก์ อำเภอไพศาลี และอำเภอบรรพตพิสัย

พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกมันสำปะหลัง เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น โดยกระจายอยู่ใน อำเภอแม่วงก์ อำเภอหนองบัว และอำเภอไพศาลี

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกมันสำปะหลัง มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.4 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์ โดยเป็นแหล่งปลูกข้าวโพดที่ใหญ่เป็นที่สองในภาคเหนือ รองจากจังหวัดเพชรบูรณ์ จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 9 และภาพที่ 12 - 13)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 85,627 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.63 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอบรรพตพิสัย 49,840 ไร่ อำเภอหนองบัว 12,776 ไร่ และอำเภอแม่วงก์ 8,661 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 1,590,480 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 30.29 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอยุหะคีรี 241,129 ไร่ อำเภอตากฟ้า 232,476 ไร่ และอำเภอตากลิ 207,998 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 481,814 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.17 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอไพศาลี 133,502 ไร่ อำเภอแม่วงก์ 88,098 ไร่ และอำเภอลาดยาว 80,685 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 3,093,193 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 1,521 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.78 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอบรรพตพิสัย 882 ไร่ อำเภอแม่วงก์ 475 ไร่ และอำเภอหนองบัว 93 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 175,208 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.02 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอตากฟ้า 60,152 ไร่ อำเภอตากลิ 37,770 ไร่ และอำเภอแม่วงก์ 15,987 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 28,627 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.94 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอแม่วงก์ 12,609 ไร่ อำเภอชุมตาบง 5,100 ไร่ และอำเภอแม่เปิน 4,472 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 24,111 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดนครสวรรค์มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 1,499,378 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอไพศาลี 227,030 ไร่ รองลงมาได้แก่ อำเภอตากลิ 174,813 ไร่ และอำเภอแม่วงก์ 174,530 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 84,106 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 98.22 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอบรรพตพิสัย 48,958 ไร่ อำเภอหนองบัว 12,683 ไร่ และอำเภอแม่วงก์ 8,186 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 1,415,272 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 88.98 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอพยุหะคีรี 226,915 ไร่ อำเภอตากฟ้า 172,324 ไร่ และอำเภอตากลี 170,228 ไร่

ตารางที่ 9 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริงพื้นที่คงเหลือของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รายอำเภอ จังหวัดนครสวรรค์

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เก้าเลีย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	5,635	18,133	-	121,942	145,710
		(100.00%)	(100.00%)		(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	44	150	-	331	525
		(0.78%)	(0.83%)		(0.27%)	(0.36%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	5,591	17,983	-	-	23,574
		(99.22%)	(99.17%)			(16.18%)
เมืองนครสวรรค์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	130,955	2,080	260,680	393,715
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	14,903	696	3,130	18,729
			(11.38%)	(33.46%)	(1.20%)	(4.76%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	-	116,052	-	-	116,052
			(88.62%)			(29.48%)
แม่เปิน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	30,063	25,671	15,967	71,701
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	4,391	4,472	1,269	10,132
			(14.61%)	(17.42%)	(7.95%)	(14.13%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	-	25,672	-	-	25,672
			(85.39%)			(35.80%)
แม่วงก์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	8,661	182,331	88,098	102,266	381,356
		(100.00%)	100.00%)	100.00%)	100.00%)	100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	475	15,987	12,609	2,925	31,996
		(5.48%)	(8.77%)	(14.31%)	(2.86%)	(8.39%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	8,186	166,344	-	-	174,530
		(94.52%)	(91.23%)			(45.77%)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
โกกรกพระ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	47,545	967	113,476	161,988
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	3,848	350	1,486	5,684
			(8.09%)	(36.19%)	(1.31%)	(3.51%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	-	43,697	-	-	43,697
			(91.91%)			(26.98%)
ไพศาลี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	3,988	176,314	133,502	243,326	557,130
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	12,946	850	239	14,035
			(7.34%)	(0.64%)	(0.10%)	(2.52%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	3,988	163,368	-	-	167,356
		(100.00%)	(92.66%)			(30.04%)
ชุมแสง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	47,103	-	282,038	329,141
			(100.00%)		(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	414	-	12	426
			(0.88%)		(0.01%)	(0.13%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	-	46,689	-	-	46,689
			(99.12%)			(14.19%)
ชุมตาบง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	43,645	36,713	72,694	153,052
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	4,606	5,100	1,503	11,209
			(10.55%)	(13.89%)	(2.07%)	(7.32%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	-	39,039	-	-	39,039
			(89.45%)			(25.51%)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ตากฟ้า	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	232,476	19,523	49,751%)	301,750
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	60,152	1,848	829	62,829
			(25.87%)	(9.47%)	(1.67%)	(20.82%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	-	172,324	-	-	172,324
			(74.13%)			(57.11%)
ตากสิน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	4,611	207,998	-	267,486	480,095
		(100.00%)	(100.00%)		(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	26	37,770	-	5,829	43,625
	(0.56%)	(18.16%)		(2.18%)	(9.09%)	
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	4,585	170,228	-	-	174,813
		(99.44%)	(81.84%)			(36.41%)
ท่าตะโก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	64,501	18,171	425,434	508,106
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	2,365	432	147	2,944
			(3.67%)	(2.38%)	(0.03%)	(0.58%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	-	62,136	-	-	62,136
			(96.33%)			(12.23%)
บรรพตพิสัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	49,840	58,758	9	336,091	444,698
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	882	2,023	-	741	3,646
	(1.77%)	(3.44%)		(0.22%)	(0.82%)	
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	48,958	56,735	-	-	105,693
		(98.23%)	(96.56%)			(23.77%)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
พยุหะคีรี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	116 (100.00%)	241,129 (100.00%)	3,728 (100.00%)	136,086 (100.00%)	381,059 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1 (0.86%)	14,214 (5.89%)	847 (22.72%)	972 (0.71%)	16,034 (4.21%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	115 (99.14%)	226,915 (94.11%)	-	-	227,030 (59.58%)
ลาดยาว	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน		38,233 (100.00%)	80,685 (100.00%)	331,929 (100.00%)	450,847 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)		552 (1.44%)	472 (0.58%)	3,441 (1.04%)	4,465 (0.99%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	-	37,681 (98.56%)	-	-	37,681 (8.36%)
หนองบัว	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	12,776 (100.00%)	71,296 (100.00%)	72,667 (100.00%)	334,027 (100.00%)	490,766 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	93 (0.73%)	887 (1.24%)	951 (1.31%)	1,257 (0.38%)	3,188 (0.65%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	12,683 (99.27%)	70,409 (98.76%)	-	-	83,092 (16.93%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	85,627 (100.00%)	1,590,480 (100.00%)	481,814 (100.00%)	3,093,193 (100.00%)	5,251,114 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,521 (1.78%)	175,208 (11.02%)	28,627 (5.94%)	24,111 (0.78%)	229,467 (4.37%)
	พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ	84,106 (98.22%)	1,415,272 (88.98%)	-	-	1,499,378 (28.55%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 169,635 ไร่ และพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน (S3) 122,804 ไร่ และพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (S3) 7,664 ไร่ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

อำเภอ	ข้าว (ไร่)			อ้อยโรงงาน (ไร่)			มันสำปะหลัง (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม	S3	N	รวม
เมืองนครสวรรค์	11,525	206	11,731	15,124	-	15,124	191	-	191
แม่วงก์	-	-	-	-	-	-	2	-	2
ไพศาลี	36,525	52	36,577	-	-	-	6	-	6
ชุมตาบง	3,512	121	3,633	-	-	-	1	-	1
ตากฟ้า	2,508	32	2,540	13,923	-	13,923	3,225	-	3,225
ตากสิน	10,571	-	10,571	17,084	-	17,084	1,276	-	1,276
ท่าตะโก	15,296	-	15,296	-	-	-	-	-	1
บรรพตพิสัย	200	316	516	397	-	397	304	-	304
พยุหะคีรี	-	-	-	71,549	-	71,549	2,501	-	2,501
ลาดยาว	5,527	1,008	6,535	4,727	-	4,727	157	-	157
หนองบัว	-	-	-	-	-	1	1	-	1
รวม	85,664	1,735	87,399	122,804	-	122,805	7,664	-	7,665

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอบรรพตพิสัย อำเภอแม่วงก์ และอำเภอหนองบัว

พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เช่น

ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่างและแหล่งน้ำ โดยกระจายอยู่ในอำเภอตากฟ้า อำเภอตาคลี และอำเภอแม่วงก์

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด

3.1 ข้าวโพดหวาน นิยมปลูกช่วงเดือนพฤษภาคม เก็บเกี่ยวผลผลิตช่วงเดือนกรกฎาคม - ตุลาคม (ระยะเวลาปลูกจนถึงเก็บเกี่ยว 3 เดือน) จากข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรปี 2563 พบว่า จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดหวานประมาณ 10,138 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 23,674 ตันต่อปี ผลผลิตส่วนใหญ่ร้อยละ 98.5 ส่งขายพ่อค้าคนกลางเพื่อรวบรวมส่งโรงงานในจังหวัดกาญจนบุรี (บริษัท ริเวอร์แควอินเตอร์เนชั่นแนล อุตสาหกรรมอาหาร จำกัด) เพื่อนำไปแปรรูปเป็นข้าวโพดหวานบรรจุกระป๋อง ส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และไต้หวัน ส่วนผลผลิตอีกร้อยละ 1.5 จำหน่ายผู้บริโภคภายในจังหวัด

3.2 กล้วยหอมคาเวนดิช หรือกล้วยหอมเขียว สามารถปลูกได้ในทุกสภาพพื้นที่ ลำต้นมีความแข็งแรงมาก สามารถอยู่ได้ด้วยตัวเอง ขนาดของเครือขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของแร่ธาตุในดิน ถ้าดินมีความสมบูรณ์จะมีเครือที่ใหญ่และยาวมาก ใน 1 เครือจะให้ผลผลิตประมาณ 6-12 หวี ในแต่ละหวีมีจำนวนประมาณ 15-16 ผล แต่มีข้อเสียเล็กน้อยที่เวลากล้วยสุกแล้วจะมีสีเหลืองที่น้อยกว่า กล้วยหอมปกติเล็กน้อย รสชาติที่ได้รับใกล้เคียงกับกล้วยหอมทองมาก ลักษณะเด่น เปลือกหนาทำให้ขนส่งได้ง่ายไม่บอบช้ำ อีกทั้งรสชาติหวานน้อย ถูกปากผู้บริโภคทั่วโลก

3.3 กล้วยไข่ กล้วยไข่ขึ้นชื่อนอกจากจะมี “กล้วยไข่กำแพงเพชร” แล้ว “กล้วยไข่นครสวรรค์” ถือเป็นอีกหนึ่งแหล่งขึ้นชื่อของกล้วยไข่ ซึ่งจังหวัดนครสวรรค์เป็นแหล่งปลูกกล้วยไข่ที่มีมานาน อีกทั้งกล้วยไข่ของที่นี่ยังเน้นการส่งขายในประเทศ ลดความยุ่งยากในเรื่องการส่งออก คัดเกรดคุณภาพเพื่อให้คนไทยได้รับประทาน ขายได้ราคาดี พื้นที่ปลูกกล้วยไข่ต้องมีความเหมาะสม ดินร่วนซุย จะเหมาะกับการปลูกกล้วยไข่เป็นที่สุด ต้องมีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์

3.4 ฝรั่งกิมจู มีความโดดเด่นกว่าฝรั่งพันธุ์อื่น เนื่องจากมีเมล็ดน้อยหรือแทบไม่มีเมล็ดเลย จึงทำให้เป็นฝรั่งที่นิยมที่สุดในปัจจุบัน วิธีการปลูกและรักษาดูแลง่าย รสชาติหวาน กรอบ น้ำหนัก 3-5 ผล ต่อกิโลกรัม เป็นที่นิยมทั้งในประเทศไทย และนิยมส่งออกไปต่างประเทศ

3.5 แดงโม เป็นพืชล้มลุก มีอายุสั้น ปลูกในดินร่วนปนทราย ดินที่มีความชุ่มชื้นพอเหมาะ น้ำไม่ขัง สามารถปลูกแดงโมได้ทั่วทุกภูมิภาค และปลูกได้ทุกฤดูในประเทศไทย แดงโมมีความต้องการใช้น้ำในการเพาะปลูกเพียง 655 ลบ.ม./ไร่ ในขณะที่ข้าวมีความต้องการใช้น้ำ 1,351 ลบ.ม./ไร่ ดังนั้นแดงโมจึงเป็นพืชทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับการปลูกในพื้นที่ที่ใช้น้ำน้อยและใช้ระยะเวลาการปลูกสั้นเพียง 2-3 เดือน

3.6 พืชสมุนไพร ด้วยนโยบายของรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนแนวคิด BCG (Bio-Circular-Green Economy) หรือ เศรษฐกิจชีวภาพ ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ พืชสมุนไพรเป็นเรื่องหนึ่ง

ที่ได้รับความสนใจ เนื่องจากเป็นแหล่งของสารสำคัญที่นำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การแพทย์ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และเครื่องสำอาง จึงสนับสนุนให้พืชสมุนไพรเป็นพืชทางเลือกในปี 2564 โดยดำเนินการภายใต้ตลาดนำการผลิต และหากทิศทางของตลาดสมุนไพรขยายตัวเพิ่มมากขึ้นจะช่วยให้เกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร มีรายได้และความมั่นคงในการดำรงชีพ จากฐานข้อมูล Agri-Map Online จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ศักยภาพที่สามารถส่งเสริมให้ปลูกพืชสมุนไพรได้หลายชนิด เช่น ขมิ้นชัน บัวบก เป็นต้น

ขมิ้นชันเป็นพืชปลูกง่าย ชอบแสงแดดจัด และมีความชื้นสูง ชอบดินร่วนซุย มีการระบายน้ำดี ไม่ชอบน้ำขัง เกษตรกรสามารถปลูกขมิ้นชันแซมในสวนเป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์ และมีรายได้ระหว่างรอการเติบโตของยางพาราหรือปาล์มน้ำมัน โดยพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์มีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกขมิ้นชันที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ประมาณ 275,329 ไร่

บัวบก ขยายพันธุ์ได้โดยใช้เมล็ด และใช้ลำต้นหรือที่เรียกว่าไหล บัวบกสามารถขึ้นได้ดีทั้งในที่ร่ม และที่โล่งแจ้ง แต่จะเจริญเติบโตได้ดีในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีความชื้นในดินพอเหมาะ ในกรณีที่ต้องการปรับปรุงดินควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยคอก ดูแลง่าย สามารถปลูกแซมระหว่างแปลง โดยพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกบัวบกที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ประมาณ 29,154 ไร่

4 แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ

4.1 ข้าว

1) พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมสูง (S1) และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 1,871,498 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอท่าตะโก อำเภอบรรพตพิสัย อำเภอชุมแสง อำเภอหนองบัว อำเภอเมืองนครสวรรค์ อำเภอไพศาลี อำเภอลาดยาว อำเภอตากสิน อำเภอเก้าเลี้ยว อำเภอพยุหะคีรี อำเภอโกรกพระ อำเภอแม่่วงก์ และกระจายตัวในพื้นที่เล็ก ๆ ในอำเภอชุมตาบง อำเภอแม่เปิน โดยตั้งอยู่ในเขตชลประทาน 11 อำเภอ ทั้งนี้คณะอนุกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการน้ำชลประทาน การจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์ข้าว โดยรวมกลุ่มเป็นเกษตรแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดครบวงจรการตลาดในและต่างประเทศการแปรรูปแหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) และเนื่องจากเป็นพื้นที่ศักยภาพสูง การปลูกพืชหลังนาจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และเป็นการปรับปรุงบำรุงดิน

2) พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่มากถึง 355,396 ไร่ กระจายตัวอยู่ในทุกอำเภอของจังหวัดนครสวรรค์ เป็นพื้นที่ปลูกข้าวที่มีข้อจำกัดไม่มากนัก เกษตรกรยังคงปลูกข้าวได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหาขาดน้ำในบางช่วงของการเพาะปลูก ควรสนับสนุนด้านการบริหารจัดการน้ำ เช่น ชลประทาน จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน ปัญหาการทิ้งถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นจะลดลง และพื้นที่ในเขตนี้มีความเหมาะสมสำหรับการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรแม่นยำหรือเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น และภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับ

เกษตรกรโดยแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หากข้าวราคาไม่ดีและต้องการปรับเปลี่ยนการผลิตควรเป็นพืชไร่ เพื่อในอนาคตยังสามารถกลับมาทำนาได้อีก

3) **พื้นที่ปลูกข้าวที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกข้าวอยู่ มีประมาณ 357,216 ไร่ ซึ่งประสบปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ กระทบวงเกษตรและสหกรณ์ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกข้าว โดยมาปลูกพืชชนิดอื่นทดแทน ทั้งนี้หากพืชที่ปลูกเป็นพืชไร่ เช่น อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ในอนาคตข้าวราคาดี เกษตรกรอาจกลับมาปลูกข้าวได้เหมือนเดิม แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้น การกลับมาปลูกข้าวอาจเป็นเรื่องยาก ดังนั้นอาจส่งเสริมในเรื่องของการทำเกษตรรูปแบบอื่น เช่น เกษตรผสมผสาน

4.2 อ้อยโรงงาน

1) **พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกอ้อยโรงงานอยู่ มีเนื้อที่ 24,638 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอบรรพตพิสัย อำเภอเก้าเลี้ยว และกระจายตัวในพื้นที่เล็ก ๆ ในอำเภอแม่เปิน อำเภอชุมแสง อำเภอชุมตาบง ตามแผนยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. 2560-2564 มียุทธศาสตร์ ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย การบริหารจัดการ และการเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตอุตสาหกรรม อ้อยน้ำตาลทราย และอุตสาหกรรม เน้นให้มีการเพิ่มผลผลิตอ้อยโรงงานในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง แต่เน้นการลดต้นทุนผลผลิต ทั้งนี้ควรส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์แบบคุณภาพสูง มีการเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยการรณรงค์ลดการเผาต่อซังเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดปัญหาภาวะโลกร้อน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคิดค้นเทคโนโลยีการเก็บเกี่ยวโดยใช้เครื่องจักรเพื่อลดปัญหาแรงงาน ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มและเข้าร่วมโครงการเกษตรแปลงใหญ่ จัดหาปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกร และอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรที่มีการปรับปรุงบำรุงดินโดยลดต้นทุนการผลิต ส่งเสริมให้มีการปลูกอ้อยโรงงานที่มีสายพันธุ์ต้านทานโรค สร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรที่มีพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูง ในการปลูกอ้อยโรงงาน เพื่อแก้ไขปัญหาการปรับเปลี่ยนพื้นที่

2) **พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกอ้อยโรงงานอยู่ มีเนื้อที่ 606,044 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอตาคลี อำเภอตากฟ้า และอำเภอพยุหะคีรี เกษตรกรยังคงปลูกอ้อยโรงงานได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหาขาดน้ำในบางช่วงของการเพาะปลูก ดังนั้นควรมีการพัฒนาศักยภาพของพื้นที่ให้มากขึ้น ในเรื่องของคุณภาพดิน และการบริหารจัดการน้ำให้มีเพียงพอและเหมาะสมต่อการเพาะปลูก สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการจัดการพื้นที่การปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยว ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าของเสียจากโรงงานน้ำตาล และการ

นำของเสียจากโรงงานน้ำตาลไปใช้ในการปรับปรุงบำรุงดินในไร่อ้อย เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนให้เกษตรกรชาวไร่อ้อยโดยไม่มีผลเสียต่อสุขภาพ สิ่งแวดล้อม และชุมชนชาวไร่อ้อย

3) **พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกอ้อยโรงงานอยู่ พื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาซ้ำซาก เช่น น้ำท่วม ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ ดังนั้นควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่เลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตพืชผัก บริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้นทั้งนี้ควรจัดหาตลาดให้กับเกษตรกรในการปลูกพืชผักทดแทน โดยอาจเริ่มจากตลาดชุมชน

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพ หรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อยโรงงานแต่เกษตรกรหันมาปลูกพืชอื่นทดแทน** เช่น ปาล์ม น้ำมัน มะพร้าว ไม้ผล ไม้ยืนต้น มันสำปะหลัง หรือพืชไร่อื่นๆ ควรสร้างความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการบริหารจัดการพื้นที่ และการปรับปรุงบำรุงดินไม่ให้เสื่อมโทรม

4.3 มันสำปะหลัง

1) **พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกมันสำปะหลังอยู่ มีเนื้อที่ 41,076 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอแม่วงก์ อำเภอไพศาลี และอำเภอบรรพตพิสัย ตามลำดับ ซึ่งตามมาตราการยุทธศาสตร์มันสำปะหลัง 2564 - 2567 เน้นให้เกษตรกรเข้าถึงพันธุ์มันสำปะหลังต้านทานโรคใบด่าง (Cassava Mosaic Disease: CMD) ให้เชื้อแป้งสูง และมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ไม่ต่ำกว่า 5 ตัน ภายในปี 2567 นั้น โดยเน้นการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังและลดต้นทุนการผลิตในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง ดังนั้นในพื้นที่ดังกล่าวควรเร่งหาแนวทางแก้ไขปัญหาโรคโคนเน่าหัวเน่า และโรคใบด่างมันสำปะหลัง อีกทั้งควรมีการส่งเสริมการทำระบบน้ำหยดในพื้นที่ที่มีศักยภาพ มีการปรับปรุงบำรุงดิน การใส่ปุ๋ยที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ทำการวิเคราะห์คุณภาพดินอยู่เสมอ ส่งเสริมเกษตรกรแปรรูปมันสำปะหลังเบื้องต้นเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การแปรรูปมันเส้นสะอาด สร้างความร่วมมือระหว่างเกษตรกร และโรงงาน เพื่อวางแผนการชุดของเกษตรกร ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวในช่วงอายุ และระยะเวลาที่เหมาะสม ใช้ท่อนพันธุ์ที่ต้านทานโรค และให้ผลผลิตสูง เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ และส่งเสริมให้เกษตรกรเป็น Smart Farmer รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวในช่วงอายุ และระยะเวลาที่เหมาะสม

2) **พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกมันสำปะหลังอยู่ มีเนื้อที่ 235,298 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอแม่วงก์ อำเภอหนองบัว และ อำเภอไพศาลี เกษตรกรยังคงปลูกมันสำปะหลังได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหาโครงสร้างของดินหรือดินดาน ทั้งนี้ควรพัฒนาศักยภาพของพื้นที่ให้มากขึ้น ในเรื่องของคุณภาพดิน และ ทำการตรวจวิเคราะห์คุณภาพดินอยู่เสมอ ส่งเสริมให้มีการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ซึ่งอาจต้องใช้ปุ๋ยสังเคราะห์ สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการจัดการพื้นที่ การปลูก การดูแลรักษา การป้องกันโรค แมลงศัตรูพืช และการเก็บเกี่ยว ส่งเสริมการใช้ท่อนพันธุ์ที่ต้านทานโรค และให้ผลผลิตสูง พัฒนาระบบน้ำหยดและการใช้น้ำจากแหล่งน้ำในพื้นที่ ให้มีการใช้ประโยชน์กับมันสำปะหลังให้มากที่สุด ส่งเสริมเกษตรกร

แปรรูปมันสำปะหลังเบื้องต้นเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การแปรรูปมันเส้นสะอาด ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกร ใกล้เคียงในช่วงอายุ และระยะเวลาที่เหมาะสม

3) **พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกร ยังคงใช้ที่ดินปลูกมันสำปะหลังอยู่ พื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาซ้ำซาก เช่น น้ำท่วม ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ ดังนั้นควรมีการส่งเสริมและสร้างความรู้ความเข้าใจในการไถระเบิดดินดาน ให้เกษตรกรมีวิธีป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่ลดต้นทุน ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่เลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่ เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น ทั้งนี้ควรจัดหาตลาดให้กับเกษตรกรในการปลูกพืชไร่ หรือพืชผักทดแทน โดยอาจเริ่มจากตลาดชุมชน

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง** แต่ปัจจุบัน เกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง พบว่าเกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ข้าว อ้อยโรงงาน เป็นต้น ภาครัฐควรให้ความรู้แก่เกษตรกรและสร้างแรงจูงใจให้กลับมาปลูกมันสำปะหลังเหมือนเดิม เนื่องจากพื้นที่มีความเหมาะสม ทำให้ใช้ต้นทุนการผลิตต่ำและผลผลิตมีคุณภาพดี ทั้งนี้เกษตรกร ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

4.4 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

1) **พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อยู่ มีเนื้อที่ 1,521 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอบรรพตพิสัย อำเภอแม่วงก์ และ อำเภอหนองบัว ตามลำดับ ทั้งนี้โดยคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้ เป็นแหล่งปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการระบบน้ำ การจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยรวมกลุ่มเป็นเกษตรแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดครบวงจรการตลาดในและ ต่างประเทศ การแปรรูป แหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) และเนื่องจากเป็นพื้นที่ศักยภาพสูง ภาครัฐควรให้ ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หากราคาไม่ดีหรือ ประสบปัญหาโรค แมลงรบกวน และเกษตรกรต้องการเปลี่ยนชนิดพืชควรเปลี่ยนเป็นพืชไร่ เพื่อในอนาคต จะได้กลับมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้อีก

2) **พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อยู่ มีเนื้อที่ 175,208 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอตากฟ้า อำเภอตาคลี และอำเภอ แม่วงก์ เกษตรกรยังคงปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหาโครงสร้างของดิน ในพื้นที่ดังกล่าวควรสนับสนุนด้านการบริหารจัดการระบบน้ำ เช่น ชลประทาน จะสร้างความมั่นใจ ให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน ปัญหาการทิ้งถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นจะลดลง และพื้นที่ในเขตนี้มี ความเหมาะสมสำหรับการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรแม่นยำหรือเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น และ ภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น ทั้งนี้

หากข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ราคาไม่ดีและต้องการปรับเปลี่ยนการผลิตควรเป็นพืชไร่ เพื่อในอนาคตยังสามารถกลับมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้อีก

3) พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N) และปัจจุบัน เกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อยู่ พื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาซ้ำซาก เช่น น้ำท่วม ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ ดังนั้นควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือหรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4) พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ แต่ปัจจุบัน เกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่าเกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน ทั้งนี้หากพืชที่ปลูกเป็นพืชไร่ เช่น ข้าว ถ้าในอนาคตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ราคาดี เกษตรกรอาจกลับมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้เหมือนเดิม แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้น การกลับมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อาจเป็นเรื่องยาก ดังนั้นอาจส่งเสริมในเรื่องของการทำเกษตรรูปแบบอื่น เช่น ทำการเกษตรแบบผสมผสาน แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาต้นทุนการผลิตและการตลาดร่วมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2556. ขอบเขตการปกครอง. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมการปกครอง. 2563. ข้อมูลสถิติประชากร. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมชลประทาน. 2564. พื้นที่ชลประทาน พ.ศ. 2564. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2563. การใช้ที่ดินจังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ. 2563 (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. 2563. (ไฟล์ข้อมูล).
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรปี 2563. ข้อมูลการผลิตสินค้าเกษตร พ.ศ. 2563. สืบค้นจาก <https://www.oae.go.th>.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2564. ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร พ.ศ. 2564. (ไฟล์ข้อมูล).

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดนครสวรรค์

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
1	เก้าเลี้ยว	เก้าเลี้ยว
2		เขาดิน
3		มหาโพธิ์
4		หนองเต่า
5		หัวดง
6	โกรกพระ	โกรกพระ
7		นากลาง
8		เนินกว่าว
9		เนินศาลา
10		บางประมุง
11		บางมะฝ่อ
12		ยางตาล
13		ศาลาแดง
14		หาดสูง
15	ชุมตาบง	ชุมตาบง
16		ปางสวรรค์
17	ชุมแสง	เกษไชย
18		โคกหม้อ
19		มะมั่ง
20		ชุมแสง
21		ทับกฤช
22		ทับกฤชใต้
23		ท่าไม้
24		บางเคียน
25		ไผ่สิงห์
26		พันลาน
27	พิกุล	พิกุล
28		หนองกระเจา
29	ตากฟ้า	เขาชายธง
30		ตากฟ้า
31		พุนกยูง
32		ลำพยนต์
33		สุขสำราญ

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
34	ตากฟ้า (ต่อ)	หนองพิกุล
35		อุดมชัยญา
36	ตากลี	จันเสน
37		ช่องแค
38		ตากลี
39		พรหมนิมิต
40		ลาดทิพรส
41		สร้อยทอง
42		หนองโพ
43		หนองหม้อ
44		ห้วยหอม
45		ห้วยวาย
46	ท่าตะโก	ดอนคา
47		ท่าตะโก
48		ทำนบ
49		พนมรอก
50		พนมเศษ
51		วังมหากร
52		วังใหญ่
53		สายลำโพง
54		หนองหลวง
55		หัวถนน
56	บรรพตพิสัย	เจริญผล
57		ด่านช้าง
58		ตาซัด
59		ตาสัง
60		ท่าจั่ว
61		บางแก้ว
62		บางตาหงาย
63		บ้านแดน
64		บึงปลาทุ
65		หนองกรด
66		หนองตาบุง

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

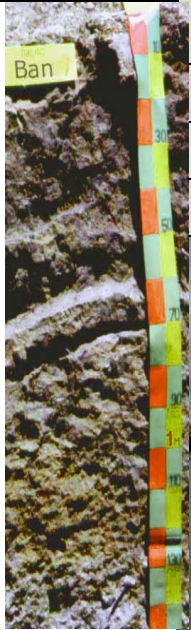
ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
67	บรรพตพิสัย (ต่อ)	หูกวาง
68		อ่างทอง
69	พยุหะคีรี	เขากะลา
70		เขาทอง
71		ท่าน้ำอ้อย
72		น้ำทรง
73		นิคมเขาบ่อแก้ว
74		เนินมะกอก
75		พยุหะ
76	ไพศาลี	ม่วงหัก
77		ยางขาว
78		ย่านมัทรี
79		สระทะเล
80		โคกเตี้ย
81		ตะคร้อ
82		นาขอม
83	เมืองนครสวรรค์	โพธิ์ประสาท
84		ไพศาลี
85		วังข่อย
86		วังน้ำลัด
87		สำโรงชัย
88		กลางแดด
89		เกรียงไกร
90	แควใหญ่	
91	นครสวรรค์ตก	ตะเคียนเลื่อน
92		นครสวรรค์ตก
93		นครสวรรค์ออก
94		บางพระหลวง
95		บางม่วง
96		บ้านแก่ง
97		บ้านมะเกลือ
98	ปากน้ำโพ	บึงเสนาท
99		ปากน้ำโพ

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
100	เมืองนครสวรรค์ (ต่อ)	พระนอน
101		วัดไทร
102		หนองกรด
103		หนองกระโดน
104		หนองปลิง
105	แม่เปิน	แม่เปิน
106	แม่วงก์	เขาชนกัน
107		แม่เลี้ยง
108		แม่วงก์
109		วังชาน
110		ลาดยาว
111	บ้านไร่	
112	มาบแก	
113	ลาดยาว	
114	วังม้า	
115	วังเมือง	
116	ศาลเจ้าไก่ต่อ	
117	สร้อยละคร	
118	สระแก้ว	
119	หนองนมวัว	
120	หนองยาว	
121	ห้วยน้ำหอม	
122	หนองบัว	ทุ่งทอง
123		ธารทหาร
124		วังบ่อ
125		หนองกลับ
126		หนองบัว
127		ห้วยถั่วใต้
128		ห้วยถั่วเหนือ
129		ห้วยร่วม
130		ห้วยใหญ่
รวม		15

ที่มา: กรมการปกครอง, 2556

ชุดดิน	บางมูลนาก	Series Ban	กลุ่มชุดดินที่ 4
สภาพพื้นที่	ราบเรียบ มีความลาดชัน 0-1 %		
ภูมิสัณฐาน	แอ่งต่ำของที่ราบน้ำท่วมถึง		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพา		
การระบายน้ำ	ค่อนข้างเลว		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ช้า	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ช้า
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกลับมาก เป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแบ่งทุกชั้นดิน ดินบน มีสีน้ำตาลเข้ม น้ำตาล หรือน้ำตาลปนแดง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง (pH 5.5-7.0) ดินล่างตอนบน สีน้ำตาลปนแดง ส่วนตอนล่าง สีน้ำตาลปนเทา เทาปนแดงหรือน้ำตาลปนเทาอ่อน ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5) พบจุดประสีน้ำตาลแก่ แดงปนเหลือง หรือ แดงตลอดชั้นดิน		
ข้อจำกัด	เป็นที่ลุ่มต่ำ มักมีน้ำท่วมขังนาน		
ข้อเสนอแนะ	ควรปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมัก เพื่อเพิ่มแร่ธาตุที่จำเป็นแก่พืชให้กับดิน และทำให้คุณสมบัติทางกายภาพของดินดีขึ้น ปรับปรุงการระบายน้ำของดิน และป้องกันน้ำขังโดยทำทางระบายน้ำผิวดิน		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิ่มตัว เบส	ฟอสฟอรัส ที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูง	ปานกลาง
	25-50	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง

ภาพที่ 1 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินบางมูลนาก

ชุดดิน	ตาคลี	Series Tk	กลุ่มชุดดินที่ 52
สภาพพื้นที่	ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนลาด ความลาดชัน 3-12 %		
ภูมิสัณฐาน	ตะพักลำน้ำ		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพาที่บดมอยู่บนลานตะพักปูนมาร์ล		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลางถึงเร็ว	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ช้ำถึงปานกลาง	
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินต้นถึงชั้นปูนมาร์ลที่พบภายใน 50 ซม.จากผิวดิน ดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง สีดำ เทาเข้มมาก น้ำตาลปนเทาเข้มมาก หรือน้ำตาลเข้มมาก ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างเล็กน้อย (pH 7.0-8.0) ดินล่างเป็นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง และมีเม็ดปูนปน สีน้ำตาลหรือน้ำตาลเข้ม และมีสีขาวของผงปูนทุติยภูมิหรือปูนมาร์ล ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 7.0-8.5) ใต้ชั้นดินลงไปเป็นชั้นปูนมาร์ลสีขาวทั้งที่เป็นเม็ดและที่เชื่อมต่อกันหนาแน่น		
ข้อจำกัด	ดินต้นถึงชั้นปูนมาร์ล ซึ่งจะมีผลกระทบทางกายภาพและทางเคมีต่อพืช ดินอาจขาดสมดุลธาตุอาหารโดยเฉพาะการขาดฟอสฟอรัสและจุลธาตุบางชนิด		
ข้อเสนอแนะ	เพาะปลูกพืชที่มีระบบรากสั้น ได้แก่ พืชไร่ และพืชผัก ปรับปรุงสมบัติทางกายภาพและเคมีของดินในเบื้องต้นโดยการคลุกเคล้าด้วยอินทรีย์วัตถุ ใช้ปุ๋ยเคมีโดยเฉพาะฟอสฟอรัสในรูปที่ละลายช้าและให้จุลธาตุเพิ่มเติมสำหรับพืชบางชนิดเมื่อพืชเริ่มแสดงอาการขาด		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน	ความอิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ปานกลาง	สูง	สูง	ปานกลาง	สูง	สูง
	25-50	ต่ำ	สูง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง

ภาพที่ 2 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินตาคลี

ชุดดิน	ชัยบาดาล	Series Cd	กลุ่มชุดดินที่ 54
สภาพพื้นที่	ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนชัน มีความลาดชัน 2-20 %		ภูมิ
ลักษณะดิน	ตะพัก เขิงเขา เนินเขา พื้นที่ที่เหลื่อค้ำจากการกัดกร่อน		วัตถุ
ต้นกำเนิดดิน	การสลายตัวผุพังอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกลนัก ของหินภูเขาไฟ พวกแอนดีไซต์ ไรโอไลต์ บะซอลต์ หรือหินในกลุ่ม การ		
ระบายน้ำ	ดีปานกลางถึงดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	เข้าถึงปานกลาง	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	เข้าถึงปานกลาง
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกปานกลาง พบชั้นหินที่ระดับความลึก 50-100 เซนติเมตร ดินบนเป็น ดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง สีเทาเข้มมากหรือน้ำตาลปนเทาเข้ม มาก ดินล่างเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง สีน้ำตาลปนเทาเข้ม น้ำตาลเข้มหรือน้ำตาล ดินชั้นล่างจะพบรอยไหลเป็นมัน ปฏิกริยาดินตลอด หน้าตัดดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 6.5-8.0) บางบริเวณ อาจพบเม็ดปูนสะสม โดยปกติเมื่อดินแห้ง หน้าดินจะแตกกระแหงเป็นร่องลึก เนื้อดินเหนียวจัดและแตกกระแหงยากต่อการไถพรวน ทำให้รากพืชเสียหาย		
ข้อจำกัด	ปรับปรุงสมบัติทางกายภาพของดินโดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และไถพรวน		
ข้อเสนอแนะ	ขณะที่ดินมีความชื้นพอเหมาะ จัดหาแหล่งน้ำสำรองไว้ใช้เมื่อฝนทิ้งช่วง		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิม ตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่ เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียมที่ เป็นประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ปานกลาง	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	25-50	ต่ำ	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง

ภาพที่ 3 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินชัยบาดาล

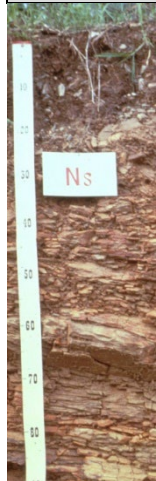
ชุดดิน	ลำนารายณ์	Series Ln	กลุ่มชุดดินที่ 54
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด ความลาดชัน 2-12 %		
ภูมิสัณฐาน	ตะพัก เขิงเขา เนินเขา พื้นที่เหลือค้ำจากการกัดกร่อน		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	การสลายตัวผุพังอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกลนัก ของหินภูเขาไฟ พวุกแอนดีไซต์ ไรโอไลท์ บะซอลต์ หรือหินในกลุ่มดี		
การระบายน้ำ	ปานกลาง		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลาง การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ช้ำถึงปานกลาง		
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกปานกลาง ดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินเหนียวค่อนข้างร่วนซุย สีน้ำตาลเข้มหรือน้ำตาลปนแดงเข้ม ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงปานกลาง (pH 6.0-7.0) ดินล่างเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง สีน้ำตาลปนแดงหรือแดง ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 7.0-8.0) พบชั้นหินผุและก้อนปูนทุติยภูมิที่ระดับความลึก 50-100 เซนติเมตร		
ข้อจำกัด	ดินลึกปานกลางและพบชั้นปูนทุติยภูมิในดินล่าง ซึ่งจะมีผลกระทบทางกายภาพและทางเคมีสำหรับพืชที่มีระบบรากลึก ดินอาจขาดสมดุลของธาตุอาหาร โดยเฉพาะการขาดฟอสฟอรัสและจุลธาตุบางชนิด		
ข้อเสนอแนะ	การปลูกพืชที่มีระบบรากลึก เช่น ไม้ผล จำเป็นต้องปรับปรุงสมบัติทางกายภาพและเคมีของดินล่างในเบื้องต้น โดยการใช้อินทรีย์วัตถุผสมคลุกเคล้าและใช้ปุ๋ยเคมีโดยเฉพาะฟอสฟอรัสในรูปที่ละลายช้า และให้เพิ่มจุลธาตุเมื่อพืชแสดงอาการขาด จัดหาแหล่งน้ำสำรองไว้ใช้เมื่อฝนทิ้งช่วง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกระแหว่งและทำลายระบบรากของพืช ถ้ามีพื้นที่พอ		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน	ความอึดตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ปานกลาง	สูง	สูง	ปานกลาง	สูง	สูง
	25-50	ต่ำ	สูง	สูง	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	สูง	สูง	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง

ภาพที่ 4 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินลำนารายณ์

ชุดดิน	นครสวรรค์	Series Ns	กลุ่มชุดดินที่ 48
สภาพพื้นที่	ลูกคลื่นลอนลาดถึงเป็นเนินเขา ความลาดชัน 6-35 %		
ภูมิสัณฐาน	เชิงเขา เนินเขา พื้นที่ที่เหลื่อค่างจากการกัดกร่อน		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	การสลายตัวผุพังอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกลนักของหินแปรพวกไมกาชีสต์และไมกาไนส์		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลางถึงเร็ว การไหลปานกลางของน้ำบนผิวดิน ปานกลางถึงเร็ว		
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินต้นหรือต้นมากถึงชั้นเศษหินและก้อนหินหนาแน่นมาก ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินร่วนเหนียวปนทราย มีเศษหินปะปนเล็กน้อย สีน้ำตาลเข้มหรือสีน้ำตาลปนแดงเข้ม ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย(pH 5.5-6.5) ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายหรือดินร่วนปนดินเหนียว และมีเศษหินและก้อนหินปะปนอยู่มาก สีน้ำตาลปนแดงหรือสีน้ำตาลปนแดงเข้ม ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง(pH 6.0-7.0)		
ข้อจำกัด	เป็นดินต้นถึงชั้นก้อนหินหนาแน่น พื้นที่ที่มีความลาดชันสูง		
ข้อเสนอแนะ	จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่ เหมาะสมโดยใช้วิธีพืช เพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดินและเพิ่มผลผลิตพืชโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี พื้นที่ลาดชันสูงไม่ควรนำมาใช้เพาะปลูก ควรให้คงสภาพป่าหรือฟื้นฟูสภาพป่า		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความ อิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่ เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	25-50	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง

ภาพที่ 5 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินนครสวรรค์

ตารางผนวกที่ 2 พื้นที่ชลประทานจังหวัดนครสวรรค์จำแนกรายอำเภอ ตำบล

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
เก้าเลี้ยว	65,118	เก้าเลี้ยว	1,873
		เขาดิน	2,585
		มหาโพธิ์	817
		หนองเต่า	42,936
		หัวดง	16,907
โกรกพระ	12,620	นากลาง	4
		เนินก้วาว	1,190
		เนินศาลา	5,502
		ศาลาแดง	3,449
		หาดสูง	2,475
ชุมแสง	16,791	เกษไชย	2,015
		ชะมั่ง	4,328
		ชุมแสง	146
		ทับกฤช	178
		ท่าไม้	5,991
		บางเคียน	529
		ไผ่สิงห์	57
		พันลาน	284
		พิบูล	3,249
		หนองกระเจา	14
ตากลี	117,415	จันเสน	12,446
		ตากลี	3,712
		พรหมนิมิต	4,799
		ลาดทิพรส	318
		สร้อยทอง	44,057
		หนองโพ	6,616
		หนองหม้อ	35,962
ห้วยหอม	9,505		

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)		
ชุมตาบง	1,483	ปางสวรรค์	1,483		
		เจริญผล	11,254		
บรรพตพิสัย	230,527	ด่านช้าง	40,593		
		ตาซัด	21,456		
		ตาสัง	27,264		
		ท่าจั่ว	1,459		
		บางตาหงาย	15,995		
		บึงปลาทุ	20,898		
		หนองกรด	65,535		
		หนองตาสูง	26,073		
		ท่าน้ำอ้อย	8,995		
		พยุหะคีรี	40,061	เนินมะกอก	9,974
				พยุหะ	3,753
ม่วงหัก	17,339				
เมืองนครสวรรค์	14,984	บ้านแก่ง	1,642		
		หนองกรด	1,048		
		หนองกระโดน	12,294		
แม่เปิน	4,851	แม่เปิน	4,851		
ลาดยาว	81	หนองยาว	81		
หนองบัว	501	ทุ่งทอง	501		
รวม	504,432		504,432		

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 3 ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดนครสวรรค์

หน่วย: ล้าน ลบ.ม.

ลำดับ ที่	อ่างเก็บน้ำ	ประเภทอ่าง	อำเภอ	ตำบล	ระดับน้ำ ต่ำสุด	ระดับ เก็บกัก
1	อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำลาด	กลาง	ไพศาลี	ไพศาลี	0.122	1.22
2	อ่างเก็บน้ำคลองโพธิ์	กลาง	ชุมตาบง	ปางสวรรค์	15	82
รวม					15.122	83.22

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 4 พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล

อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
เก้าเลี้ยว	10	ไพศาลี	262,728
หัวดง	6	โพธิ์ประทับสาท	73,133
หนองเต่า	4	วังช่อย	63,241
เมืองนครสวรรค์	1,266	สำโรงชัย	63,163
หนองกรด	1,259	ตะคร้อ	27,320
พระนอน	7	นาขอม	19,288
แม่เปิน	72,135	วังน้ำลัด	7,009
แม่เปิน	72,135	ไพศาลี	6,995
แม่วงก์	309,648	โคกเตี้ย	2,579
แม่เลี้ยว	127,033	ชุมแสง	5,833
แม่วงก์	73,815	ไผ่สิงห์	1,745
วังชำน	57,659	บางเคียน	1,543
เขาชนกัน	51,141	หนองกระเจา	1,147
โกรกพระ	5,698	ทับกฤชใต้	726
นากลาง	2,418	พิบูล	219
เนินศาลา	1,713	เกษไชย	160
ศาลาแดง	1,187	ทับกฤช	113
บางประมุง	380	พันลาน	71
ชุมตาบง	132,716	โคกหม้อ	69
ปางสวรรค์	92,579	ชะมั่ง	36
ชุมตาบง	40,137	ท่าไม้	4

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
ตากฟ้า	12,366	บรรพตพิสัย	21,758
สุขสำราญ	7,233	ด่านช้าง	4,974
ลำพยนต์	4,947	ตาสัง	3,112
พุนกยูง	180	ตาซัด	2,846
อุดมธัญญา	6	หนองตางู	2,648
ตากถี	16,289	หนองกรด	2,458
ลาดทิพรส	14,031	เจริญผล	1,533
ตากถี	1,178	บางตาหงาย	1,475
หัวหวาย	782	บ้านแดน	1,075
หนองโพ	298	บึงปลาทุ	939
ท่าตะโก	103,093	หูกวาง	477
หนองหลวง	47,135	อ่างทอง	143
ท่าขนบ	16,274	ท่าจั่ว	58
พนมรอก	12,639	บางแก้ว	20
ดอนคา	7,402	พยุหะคีรี	8,538
สายลำโพง	6,224	เขากะลา	6,739
วังมหารกร	4,200	นิคมเขาป่อแก้ว	1,799
วังใหญ่	3,690	หนองบัว	152,268
หัวถนน	3,209	หนองบัว	52,286
ท่าตะโก	1,476	ทุ่งทอง	52,146
พนมเศษ	844	วังป่อ	31,047
ลาดยาว	37,730	หนองกลับ	14,473
หัวน้ำหอม	20,274	ธารทหาร	1,778
ศาลเจ้าไก่อต้อ	14,917	หัวร่วม	287
วังม้า	2,416	หัวถั่วเหนือ	212
มาบแก	71	หัวใหญ่	38
บ้านไร่	28	หัวถั่วใต้	1
วังเมือง	24	รวม	1,142,076

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

ตารางผนวกที่ 5 กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดนครสวรรค์

ลำดับ	กิจกรรมการเกษตร	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)
1	ข้าวนาปี	97,885	2,410,418
2	มันสำปะหลังโรงงาน	26,516	480,257
3	ข้าวนาปรัง	15,206	350,245
4	อ้อยโรงงาน	9,853	210,898
5	ถั่วเขียวผิวมัน	3,781	73,178
6	งาแดง	911	14,802
7	กล้วยน้ำว้า	3,069	8,415
8	ข้าวโพดหวาน	886	6,657
9	มะม่วง	2,016	6,339
10	ยูคาลิปตัส	517	5,872
11	มะนาว	1841	3,771
12	ยางพารา	179	3,049
13	งาดำ	185	2,509
14	ปาล์มน้ำมัน	169	2,458
15	ไม้ผลอื่น ๆ	774	1,893
16	มะขามเทศ	574	1,857
17	กล้วยไข่	388	1,824
18	ฝรั่ง	608	1,799
19	มะลิ (ไม้ตัดดอก)	1380	1,741
20	ผักซีฝรั่ง	285	1,704
21	ข้าวฟ่างเลี้ยงสัตว์	93	1,231
22	ข้าวฟ่างไม่กวาด	114	1,228
23	ไผ่	350	1,221
24	พริกชี้หูเม็ดใหญ่	475	1,198
25	มะพร้าว	334	1,195
26	ส้มโอ	305	1,035
27	อื่น ๆ	27,817	469,753

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563

ตารางผนวกที่ 1 ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดนครสวรรค์

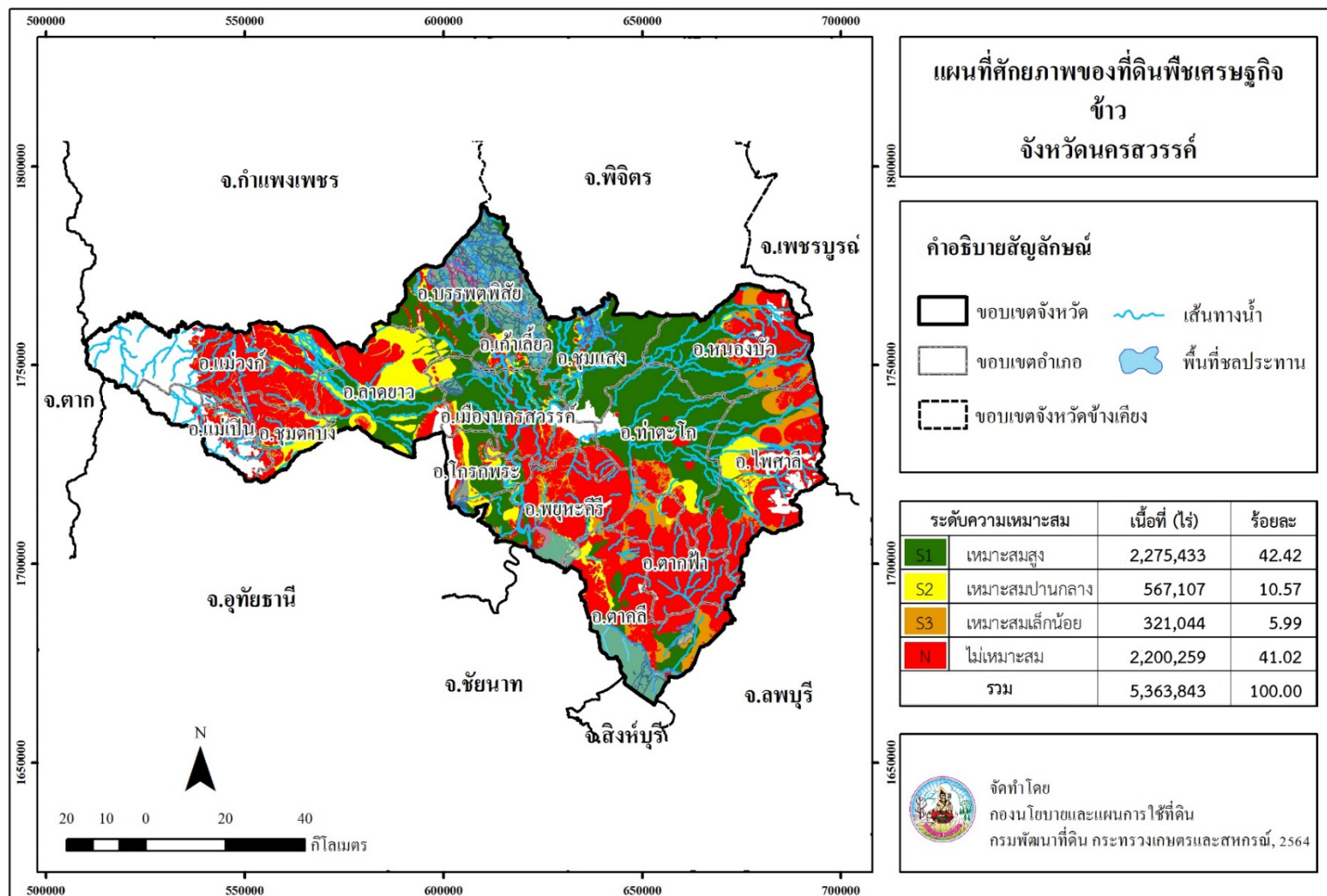
ลำดับ	ชนิด	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ
1	กระเจี๊ยบแดง	11	129.30	ชุมแสง แม่เปิน ชุมตาบง พยุหะคีรี และ ตากาลี
2	ฟ้าทะลายโจร	1	53.21	ชุมตาบง
3	พริกไทย	11	41.10	โกรกพระ ชุมแสง ตากฟ้า บรรพตพิสัย และเมืองนครสวรรค์
4	ว่านหางจระเข้	2	34.54	หนองบัว
5	ขมิ้นชัน	3	21.80	เก้าเลี้ยว โกรกพระ และตากฟ้า
6	พลู	6	17.90	เมืองนครสวรรค์
7	ไพล	1	15.97	ตากฟ้า
8	มะระขี้นก	2	14.70	ตากาลี
9	ดีปลี	2	12.02	เก้าเลี้ยว และโกรกพระ
10	ตะไคร้หอม	2	9.66	ตากาลี และพยุหะคีรี
11	กฤษณา	1	4.99	เก้าเลี้ยว
12	อัญชัน	4	2.96	ชุมแสง เก้าเลี้ยว และเมืองนครสวรรค์
13	ยอบ้าน	1	1.54	ชุมตาบง
14	กระชายดำ	1	1.34	ลาดยาว
15	พลูคาว	1	0.50	โกรกพระ
16	สมุนไพรอื่น ๆ	7	22.08	โกรกพระ แม่वंก และเมืองนครสวรรค์
รวม		56	383.61	

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564

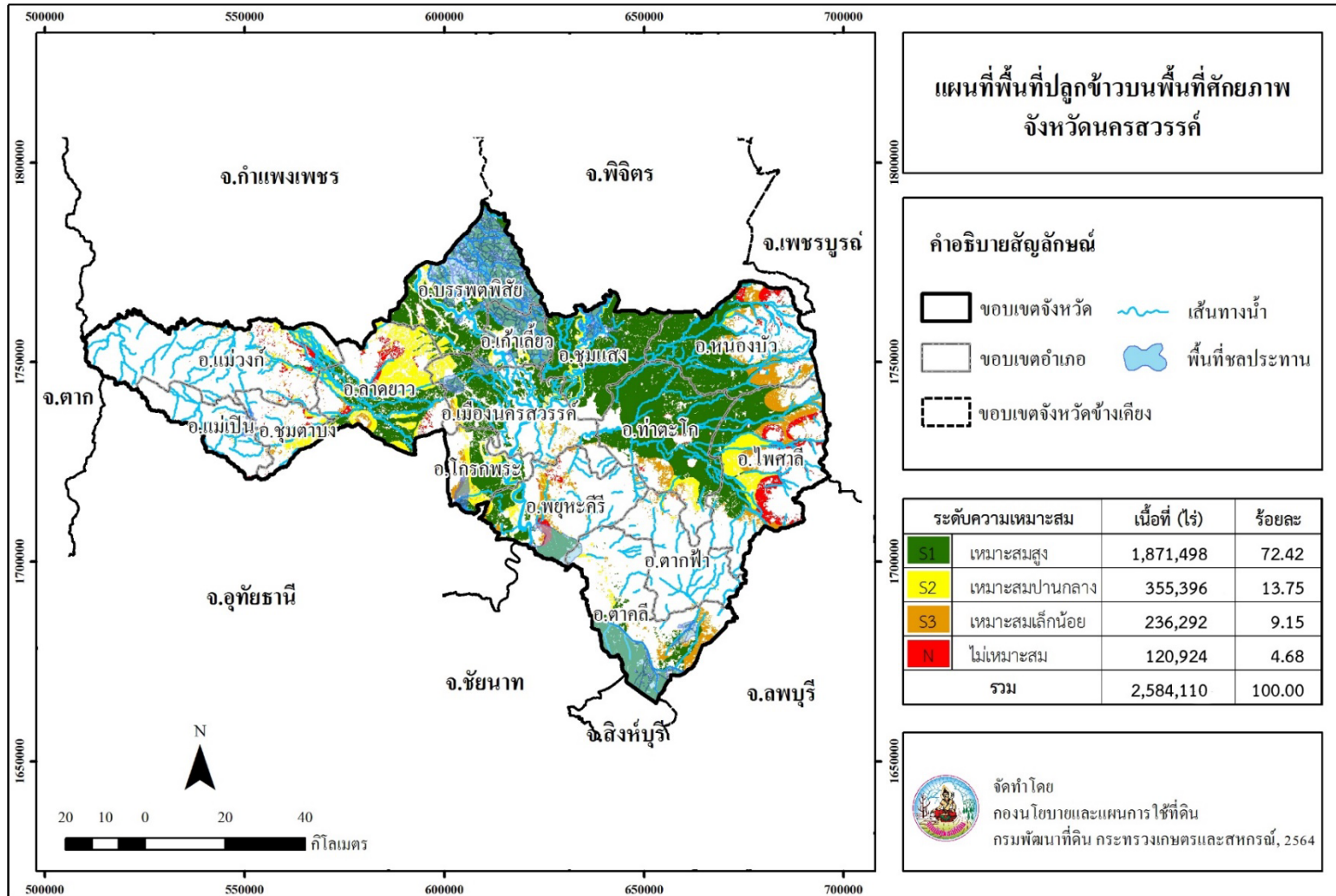
ตารางผนวกที่ 2 โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่ จังหวัดนครสวรรค์

โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อ และสหกรณ์การเกษตร	จำนวน (แห่ง)	โรงงานด้านเกษตร	จำนวน (แห่ง)
โรงงานผลิตมันเส้น	44	โรงสีขนาดใหญ่	6
โรงงานอบพืชผลทางการเกษตร	4	โรงสีขนาดกลาง	61
โรงงานน้ำตาล	4	โรงสีขนาดเล็ก	42
สหกรณ์การเกษตร	30	โรงสีอื่น ๆ	62
ลานตากและแหล่งรับซื้อทาง การเกษตร	23	โรงงานด้านการเกษตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	336
สหกรณ์นิคม	1		
โรงงานผลิตปุ๋ยชีวภาพ	1		
โรงงานผลิตอาหารสัตว์	1		
ลานตากและแหล่งรับซื้อ	1		
โรงงานแปรรูปไม้ยางพารา	1		
รวม	110	รวม	507

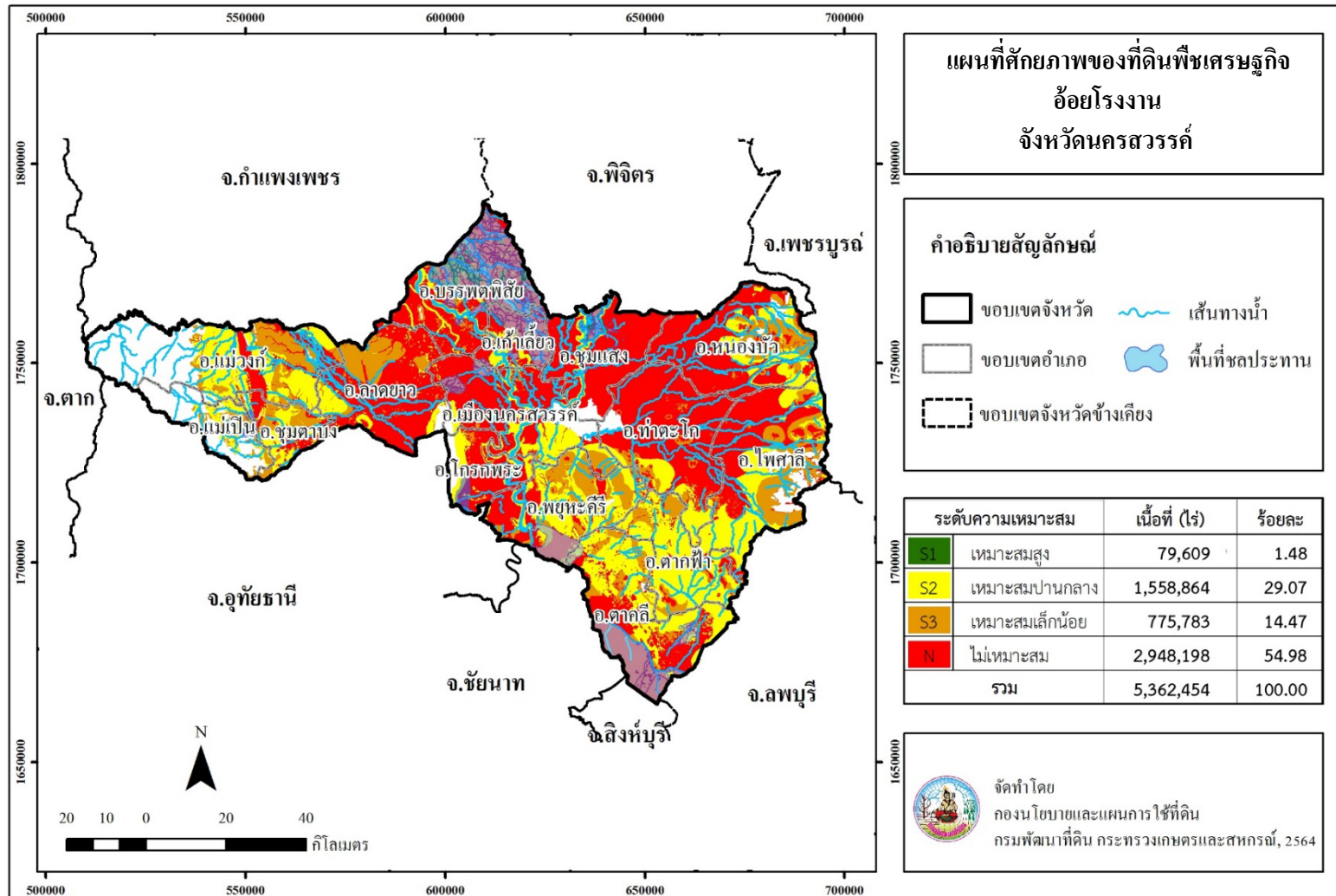
ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

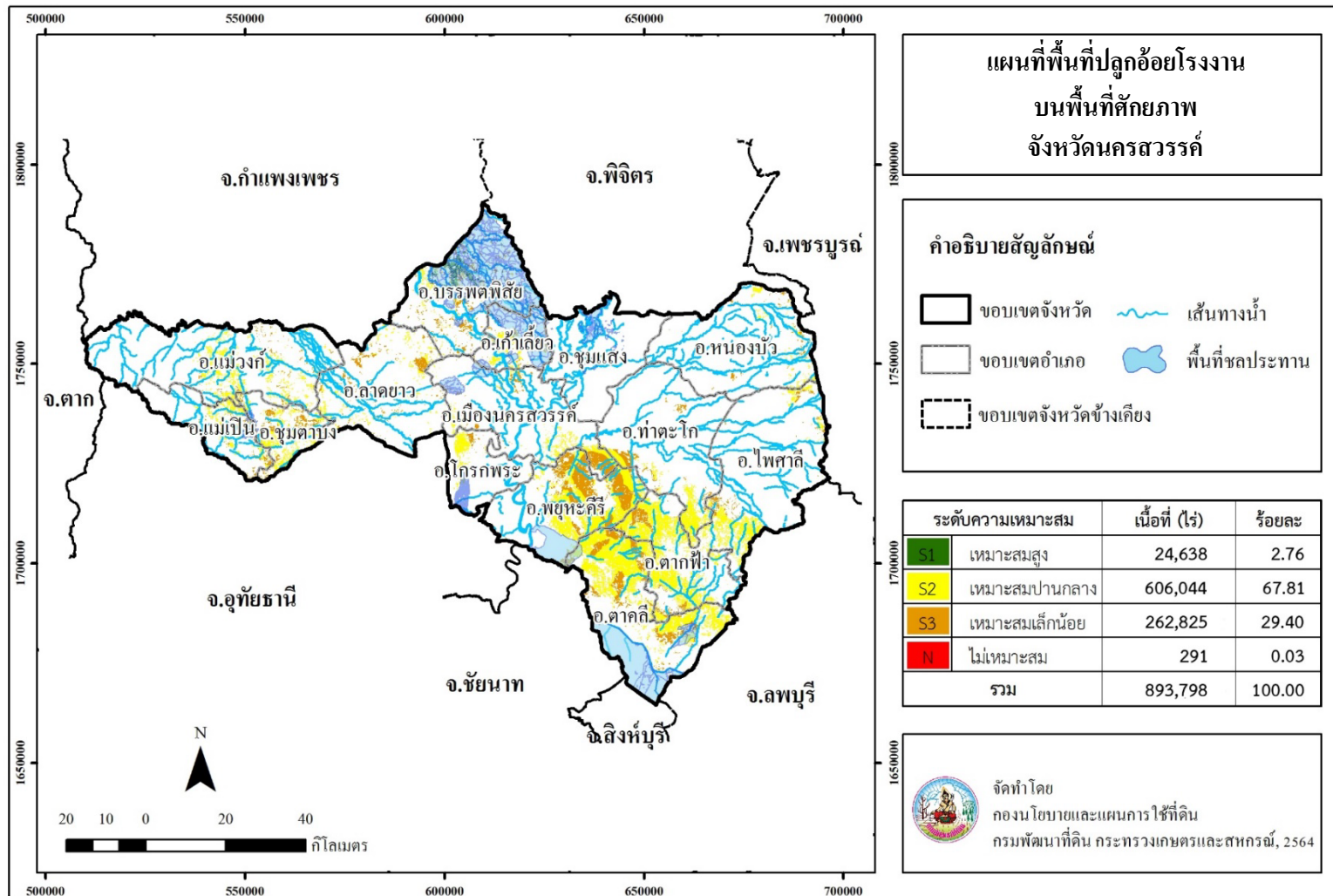
ภาพที่ 6 พื้นที่ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดนครสวรรค์

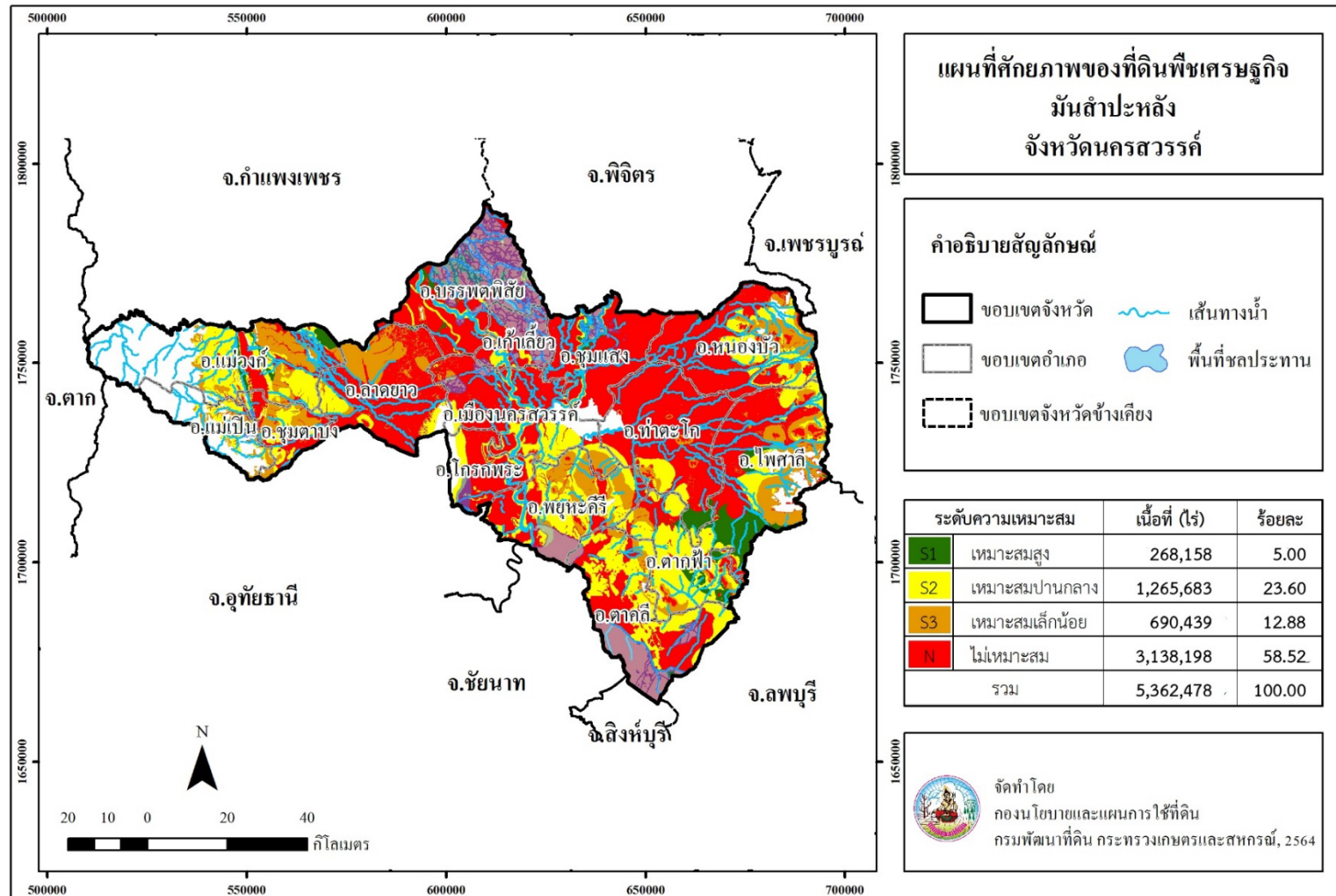
ภาพที่ 7 พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครสวรรค์

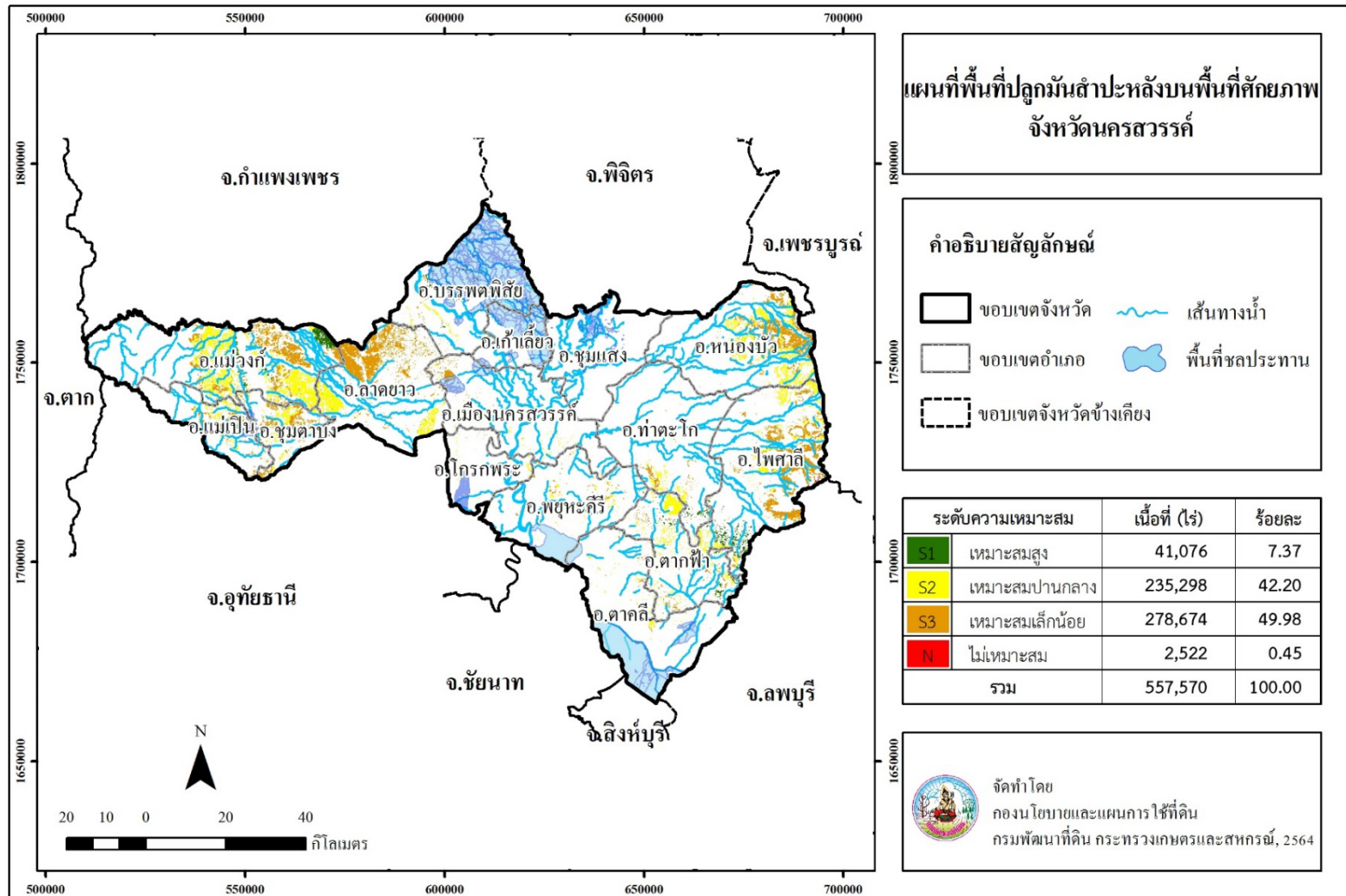
ภาพที่ 8 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจอ้อยโรงงาน จังหวัดนครสวรรค์

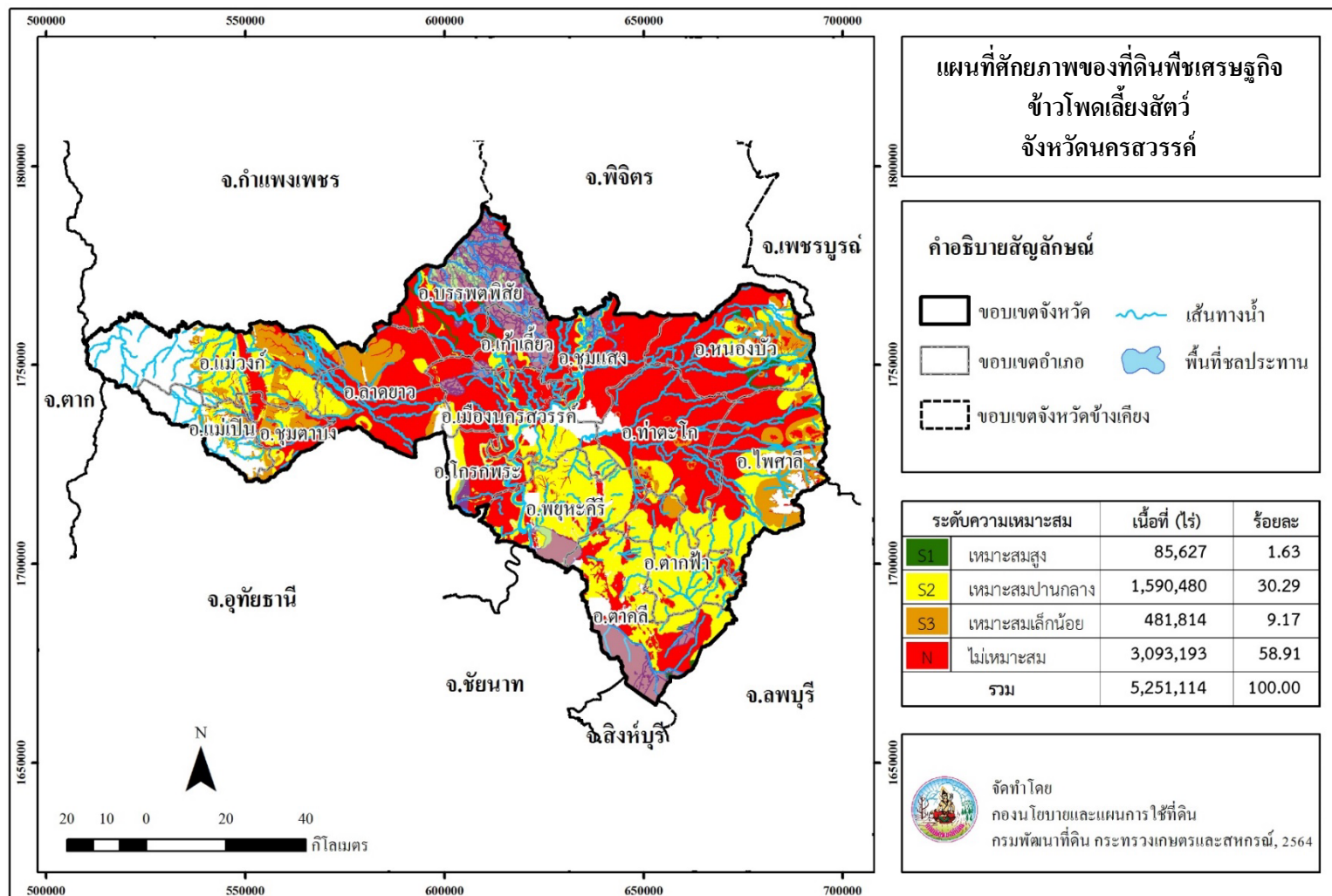
ภาพที่ 9 พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครสวรรค์

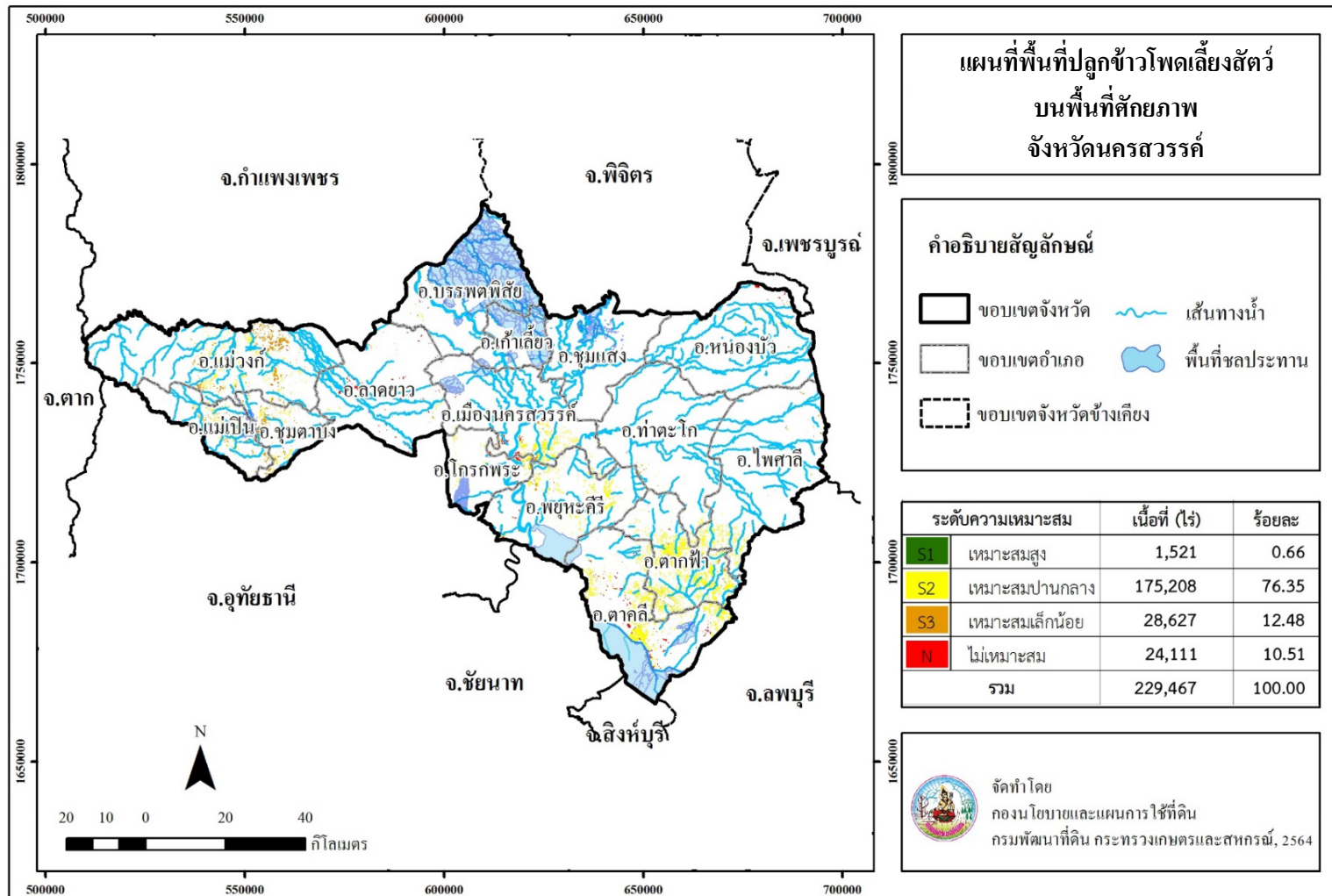
ภาพที่ 10 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมันสำปะหลัง จังหวัดนครสวรรค์

ภาพที่ 11 พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครสวรรค์

ภาพที่ 12 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จังหวัดนครสวรรค์

ภาพที่ 13 พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครสวรรค์

Land Development Department
2003/61 Phahonyothin Road.
Lard Yao, Chatuchuk, Bangkok 10900
Call Center : 1760
www.idd.go.th

DOWNLOAD